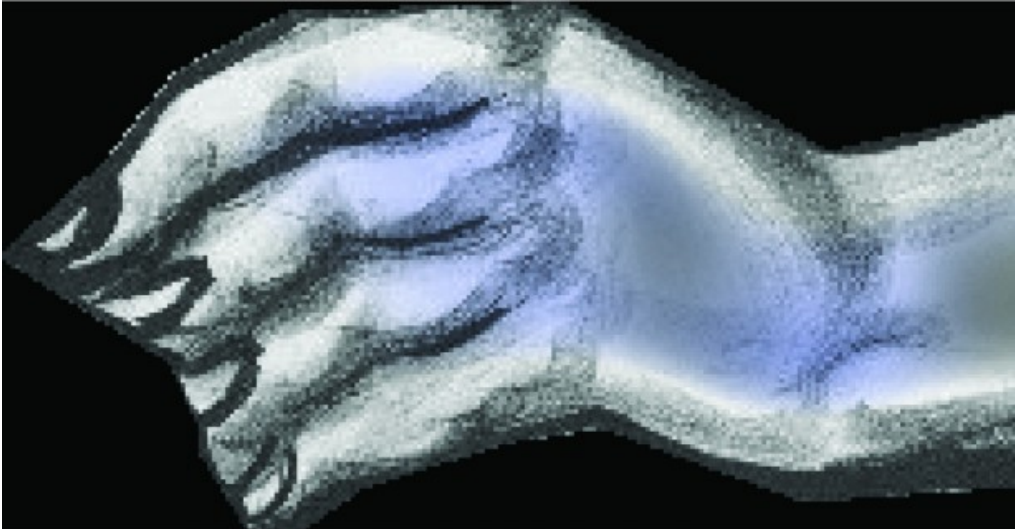

κυριάκος αθανασιάδης
ΙΣΤΟΡΙΕΣ ΥΠΕΡΒΟΛΗΣ

δήγμα.

πεζογραφικά βιβλία του Κυριάκου Αθανασιάδη

Ιστορίες Υπερβολής, Ροές 1987, δῆγμα 2010

Δώδεκα, Καστανιώτης 1991

Μικροί Κόσμοι, Λιβάνης 1996

Το Σάβανο της Χιονάτης, Σύγχρονοι Ορίζοντες 2001

Το Βασίλειο του Αποχαιρετισμού, Σύγχρονοι Ορίζοντες 2002

Πανταχού Απών, τυπωθήτω 2007

Κακορραφίες, δῆγμα 2009

κυριάκος αθανασιάδης *

Ιστορίες υπερβολής

ΚΥΡΙΑΚΟΣ ΑΘΑΝΑΣΙΑΔΗΣ: *Ιστορίες υπερβολής*

εκδόσεις **δήγμα** – ΚΥΡΙΑΚΟΣ ΑΘΑΝΑΣΙΑΔΗΣ

(Γκαρπολά 1, 54631, Θεσσαλονίκη – τηλ. 6937.16.07.05 και
2310-23.20.58)

<http://ekdoseis-digma.blogspot.com/> και <http://triaridis.gr/>

e-mail: thanasis@triaridis.gr

Οι *Ιστορίες Υπερβολής* πρωτοεκδόθηκαν από τις εκδόσεις Ροές το 1987 (ήταν το πρώτο βιβλίο της τότε νεοσύστατης σειράς «Έλληνες Συγγραφείς»). Η παρούσα έκδοση είναι η δεύτερη και δεν υπόκειται σε κανένα «πνευματικό δικαίωμα».

δήγμα/μυθοπλασίες 4

Ιστορίες Υπερβολής

2η έντυπη έκδοση, Σεπτέμβριος 2010

120 σελ. (12 «επί» 20,5)

ISBN: 978-960-99012-2-2

© γενικό: 2010 ΚΥΡΙΑΚΟΣ ΑΘΑΝΑΣΙΑΔΗΣ

© για την έντυπη ελληνική έκδοση: 2010, εκδόσεις **δήγμα** και
ΚΥΡΙΑΚΟΣ ΑΘΑΝΑΣΙΑΔΗΣ

Σχεδίαση εξωφύλλου και μορφοποίηση έκδοσης: ΓΙΑΝΝΗΣ
ΕΥΑΓΓΕΛΟΥ, ΚΥΡΙΑΚΟΣ ΑΘΑΝΑΣΙΑΔΗΣ και ΘΑΝΑΣΗΣ
ΤΡΙΑΡΙΔΗΣ

Στο εξώφυλλο, λεπτομέρειες από την *Πιετά* (1908) του Όσκαρ Κοχόσκα.
Σύνθεση: ΓΙΑΝΝΗΣ ΕΥΑΓΓΕΛΟΥ

Εκδοτική φροντίδα: ΘΑΝΑΣΗΣ ΤΡΙΑΡΙΔΗΣ

Ψηφιοποίηση κειμένου: ΜΑΡΙΑ ΠΑΠΠΑ

Σελιδοποίηση: ΓΙΑΝΝΗΣ ΕΥΑΓΓΕΛΟΥ

Εκτύπωση: ΜΑΚΗΣ ΑΡΓΥΡΟΠΟΥΛΟΣ (210-64.57.212)

Βιβλιοδεσία: ΗΛΙΟΠΟΥΛΟΣ-ΡΟΔΟΠΟΥΛΟΣ (210-34.77.108)

Τυπώθηκε στην Αθήνα σε 1.000 αντίτυπα το φθινόπωρο του 2010 για λογαριασμό των εκδόσεων **δήγμα**. Κυκλοφορεί ελεύθερο από κάθε «πνευματικό δικαίωμα».

κυριάκος αθανασιάδης

ιστορίες υπερβολής

δήγμα

7 Οκτωβρίου 18...

περιεχόμενα

Σείρια.....	11
Μάτια.....	19
Η Μοίρα και οι μάσκες.....	29
Βήματα.....	49
Ο όρκος.....	55
Οι λέξεις.....	63
Κάδμος.....	75
Η Κυρία της Όπερας.....	81
Τα βιβλία δεν είναι παιχνίδι.....	95
Γλώσσες.....	113

Σείρια

Η Σείρια είναι ένα κορίτσι που δεν έχει μάτια και πρόσωπο, δεν έχει κορμί και χέρια.

Μόνο μία γλυκιά λάμψη είναι η Σείρια — σα λάμψη φανερώνεται. Γλυκιά λάμψη. Είναι τυχερός όποιος δει τη Σείρια. Θαρρώ την είδα μια φορά. Και στ' αλήθεια δεν είχε τίποτε απ' όσα σας είπα: μόνο μία λάμψη, μία φλόγα, μία μικρή αστραπή, ένα φως αντίκρισα. Ήταν εκείνη.

Πόσο τυχερός είμαι που είδα τη Σείρια!

Η Σείρια έφυγε γρήγορα. Μία λάμψη που απομακρυνόταν ήταν η Σείρια.

Πόσο δυστυχισμένος είναι όποιος βλέπει τη Σείρια να φεύγει.

Πόσο δυστυχισμένος είμαι που είδα τη Σείρια να φεύγει.

Κι ύστερα ήρθε πάλι. Μία φωτιά — ένας πυρσός!

Την κοίταξα που έφυγε, περιμένοντας να ξαναγυρίσει.

Ξαναγύρισε σαν πυρκαγιά θεόρατη.

Και, καθώς χανόταν ολόλαμπρη, είπα:

«Ας γίνει, θεοί, να καώ στην αγκαλιά του ήλιου που θα 'ρθει — στην αγκαλιά της Σείριας!»

Η Σείρια δεν έχει όρια. Αν θελήσεις θα τη δεις να κάθεται στον δεξιό σου ώμο, και θα 'ναι τα μάτια της κλειστά. Η Σείρια δεν υπάρχει. Δεν υπάρχει σε κάποιον τόπο. Η Σείρια Είναι. Η Σείρια είναι τ' όνομά της. Είναι η αδερφή της, ο αδερφός της, οι γονείς και τα παιδιά της. Σείρια είμαστε όλοι μας, αλλά μία είναι εκείνη. Μία είναι η Σείρια.

Η Σείρια δε γεννήθηκε πριν ή μετά. Γεννήθηκε πριν τον Χρόνο. Τον έκανε παιδί της και υπηρέτη. Η Σείρια παίζει με τον Χρόνο, όπως θα έπαιζε μ' ένα παιδί. Ο Χρόνος ντύνει τη Σείρια με τα πολυτιμότερα φορέματα — αιμάτινα φορέματα, άλλοτε ράκη, συχνά κεντημένα σάμπως με ηλιαχτίδες ή και άχυρα. Ο Χρόνος ανήκει στη Σείρια. Όλοι είμαστε παιδιά της. Όλοι ανήκουμε στη Σείρια.

«Αγαπώ τη Σείρια» δε σημαίνει αγαπώ

κάποιον. Η Σείρια είναι τα πάντα. Η Σείρια ποτέ της δεν αγαπήθηκε. Σχεδόν ποτέ.

Η Σείρια πεθαίνει. Πεθαίνει ολοένα. Φθίνει και αλλοιώνεται. Δηλαδή, πάλι, δηλαδή, μεταμορφώνεται. Γίνεται μικρή. Ζαρώνει. Νομίζω πως ξαναγυρνά στη σπίθα. Η Σείρια πεθαίνει, πεθαίνει, πεθαίνει σα σπίθα. Η Σείρια είναι όλες οι σπίθες. Η Σείρια είναι δυστυχημένη που δε μπορεί να πεθάνει. Η Σείρια γνωρίζει ότι δε ζει. Δε ζει για να πεθάνει.

Η Σείρια θα ζει ολοένα.

«Λατρεύω τη Σείρια» σημαίνει «Λατρεύω τη Σείρια, λατρεύω τη Σείρια και λατρεύομαι από αυτήν».

Η Σείρια δεν είναι «αυτή». Η Σείρια δε νοεί το «Εγώ». Για τη Σείρια δεν υπάρχει εαυτός. Μόνο η Σείρια είναι έτσι.

Αν περπατάς με τη Σείρια, νομίζεις πως βαδίζεις μ' έναν άνεμο. Ο άνεμος μοιάζει τότε με πανιά που τα φουσκώνεις με την πνοή σου. Είσαι ένα φτερό κι ένας γίγαντας όταν περπατάς με τη Σείρια. Γιατί η Σείρια είναι αυτό που σε αναστρέφει.

Η Σείρια βρίσκεται έξω από το σώμα. Μπαίνει στο σώμα σαν καπνός για να κοιμηθεί. Ονειρεύεται πως έχει σώμα, και τότε εμείς μπο-

ρούμε, ελάχιστα, να τη συλλάβουμε, να την κα-
τανοήσουμε και να χρησιμοποιήσουμε μια τρίχα
από το κεφάλι της. Ουρλιάζουμε, «Θέλω να πω
το Λόγο του Κυρίου, θέλω να γίνω ο Λόγος Του,
θέλω να υμνήσω το Λόγο, το Λόγο Του», την
ίδια στιγμή που η Σείρια αλλάζει πλευρό.

Όταν η Σείρια ξεκουραστεί ή κουραστεί από
τον ύπνο, τινάζει τα μαλλιά της και γίνεται μια
γλώσσα φωτιάς που ταξιδεύει. Η Σείρια δεν έχει
προορισμό.

Η Σείρια παίζει με τη σκόνη, το χώμα,
όπως τα σπουργίτια. Είναι το σπουργίτι του σύ-
μπαντος: τεράστιο, δίχως ύλη ή πνεύμα. Απλώς
τεράστιο, να λούζεται στο χώμα.

Η Σείρια επιστρέφει από το κενό: ένα πλή-
ρες κενό. Η Σείρια είναι η θεότητα της κενότη-
τας, είναι άδεια σαν κρυστάλλινο ποτήρι σε ράφι.
Είναι το κενό, αλλά τα πάντα γεμίζουν από τη
Σείρια. Επιστρέφει από τον εαυτό της, ξαναγυρ-
νώντας στο κενό. Δεν υπάρχει, κι όμως βρίσκεται
παντού.

Τι να πει κανείς για το χορό της Σείριας;

Η Σείρια δεν έχει μυστικά, δεν είναι φανε-
ρή. Κρύβεται στα κλαδιά της βανιανής, από εκεί
κοιτάζει όλο τον κόσμο της, γεύεται έναν καρ-
πό και αποκοιμάται. Είναι ιερή, σα βρέφος. Το

μοναδικό μυστικό της Σείριας είναι γνωστό στον καθένα — ήταν γνωστό από πάντα.

Ας θυμηθούμε την απάθεια της Σείριας. Ποτέ δε μιλάει για δύναμη και κουράγιο. Προτιμά να κλείνει τα μάτια, να τεντώνει το σώμα της — μ' αυτόν τον τρόπο η σκιά της καλύπτει όλο τον κόσμο: τίποτε δε μένει έξω από τη σκιά της Σείριας. Ω, πόσο άπειρη είναι η σκιά μιας φλόγας-θεάς!

Η Σείρια είναι παντογνώστρια, μα αγνοεί ορισμένες απλές, ανθρώπινες εφευρέσεις, όπως την αριθμητική και την τυπογραφία. Η Σείρια λούζεται με απόλαυση στις λίμνες, δίχως να αισθάνεται ποτέ της βρόμικη.

Είναι ένα βιβλίο με δύο λέξεις.

Η Σείρια θα λάμψει πάνω από γνώστες και αδαείς, αμύητους και μύστες.

Θαυμάστε τη Σείρια στη λάμψη της.

Η Σείρια ενεργεί με συνέχεια και ιδιοτέλεια. Όλες οι πράξεις της κατευθύνονται προς την ίδια. Η Σείρια είναι η κίνηση και ο χορός — τροχιά και πλανήτης. Μα η Σείρια δεν κοιμάται ποτέ. Όταν κοιμάται, ενεργεί ασταμάτητα, και οι πράξεις της κατευθύνονται προς την ίδια. Είναι αστείρευτη, γαλαξίας.

Η Σείρια διδάσκει δείχνοντας το φως ενός

λουλουδιού, το χώμα των αστεριών ή τη ρίζα κάποιου βουνού. Όσοι καταλαβαίνουν τις διδασχές της μεταμορφώνονται σε άνθη, αστέρες ή όρη αντίστοιχα. Η Σείρια συνεχίζει να διδάσκει, τείνοντας το δείκτη καταπάνω τους. Όσοι καταλάβουν θ' ανθίσουν σε Ουρανό και Γη.

Η Σείρια δεν ενδιαφέρεται για την τροφή, το κατάλυμα, τις συμβουλές για το κυνήγι, τα θηράματα ή τον τρόπο του κυνηγού. Είναι ένα δοξάρι, ένας ιστός, μία σαΐτα σε ένταση: ιδού η Σείρια!

Η Σείρια κινείται παράλληλα. Γι' αυτό είναι αλάνθαστη. Ελίσσεται ανάμεσα. Έτσι η αθανασία της. Διατηρεί την ενέργειά της, μην αστοχώντας ποτέ στις πράξεις της: είναι παντοδύναμη. Η Σείρια γεύεται όλες τις τροφές και δεν προτιμά καμία. Της αρκεί η περιπλάνηση.

Μπορείς να δεις τη Σείρια ή να της μιλήσεις, τη νύχτα, τις νύχτες, όπου κρατούν αιώνια, τις νύχτες, μέσα σ' ένα αδιάκοπο όνειρο, όνειρο δίχως τέλος, στη σκιά του Ύπνου, μισοσκεπασμένο από τον Ύπνο: εδώ φαίνεται η Σείρια.

Ακόμη την ημέρα, τις ημέρες, μπορείς να δεις τη Σείρια, όταν με μάτια ανοιχτά —ή κλειστά, δεν έχει σημασία— κοιτάς τον ήλιο ή τα σύννεφα, κοιτάς για να δεις, γνωρίζοντας, κοι-

τάς επίμονα και θεληματικά — τότε φαίνεται η Σείρια, λαμπρή, φωτιά, φωτιά, φως.

Μέσα σε όλα βλέπεις τον εαυτό σου — ως και την ανάσα σου. Όλα βρίσκονται τυλιγμένα από τη Σείρια — ως και ο εαυτός της.

Η Σείρια ακούγεται όπως το χορτάρι που μεγαλώνει, όπως ο πλάτανος που γκρεμίζεται — ανάλογα με τον ακροατή. Ακούς το χορτάρι καθώς γκρεμίζεται.

Αγγίζεις τη Σείρια σε πέτρινα ακρογιάλια την ώρα της φουσκοθαλασσιάς. Απαλή σαν ανεμώνη του βυθού — άλλο τόσο πικρή. Πρέπει να εξετάσεις τον πυθμένα μόνος για να την ανακαλύψεις.

Αν τη δεις όρθια πάνω σ' έναν βράχο, θα 'ναι μόνο η εικόνα ή η σκέψη της.

Η Σείρια αγαπάει τη μοναξιά.

Πόσο μόνη είναι η Σείρια!

Μάτια

Η υπερηφάνεια για την καταγωγή μου, το ένδοξο οικογενειακό όνομα που κληρονόμησα, οι τεράστιες και πολύ-πλευρες γνώσεις της ιατρικής επιστήμης, η φήμη ως σπουδαίου ερευνητή, το διάβασμα των ωραιότερων στίχων που συνέθεσε το ανθρώπινο πνεύμα — τίποτε από όλα αυτά δε με συγκλόνισε περισσότερο, δε μου χάρισε ένα τέτοιο πλεόνασμα χαράς και μία τόσο στενή επαφή με την τελείωση, όσο η γέννηση ενός υγιούς νέου πλάσματος, της κόρης μου, και η στιγμή που αντίκρισα, μόλις μπήκα στην αίθουσα του τοκετού — αφού μου επιτράπηκε η είσοδος, με την ιδιότητα του γιατρού—, ό,τι πιο τέλει μπορούσαν να δημιουργήσουν οι θεοί και ό,τι πιο κατάλληλο για να κοιτά ο άνθρωπος — αυτό που από μόνο του μπορούσε να δώσει έμπνευση στον πιο δύστοχο καλλιτέχνη:

τα μάτια της ισόθεης κορούλας μου, τα —αλίμονο σε μένα τον καταραμένο— θνησιγενή μάτια της ακριβής μου Αμυμώνης.

Στην αρχή, βεβαίως, κανείς μας δεν το είχε καταλάβει. Μόνον εγώ, ίσως, όταν θαύμαζα, κρατώντας, όσο πιο απαλά μπορούσα, σαν την πολυτιμότερη πορσελάνη της Κίνας, το λεπτεπίλεπτο κορμάκι της, ένιωθα, χωρίς ακόμα να μπορώ να εξηγήσω το γιατί, ότι εκείνα τα απαράμιλλα σε κάλλος μάτια έκρυβαν ένα θανάσιμο μυστικό: τον ίδιο το θάνατο.

Ο Χρόνος όμως κυλούσε, και κάποτε αναγκαστήκαμε με συντριβή να πάψουμε, εγώ και η αγαπημένη μου γυναίκα, να αποδίδουμε τα απλανή βλέμματα της Αμυμώνης, καθώς και την άρνηση να γυρνά το κεφάλι της, όταν τη φωνάζαμε, σε τίποτε άλλο, παρά στο ότι η κόρη μας ήταν —γεννήθηκε— τυφλή.

Δε θα προσπαθήσω να σας περιγράψω ούτε τους θρήνους ούτε τις αδιάκοπες προσευχές μας ούτε τις σπονδές των δακρύων που δώσαμε δώρα σε θεούς και δαίμονες για να της φέρουν πίσω την όραση, γιατί και τούτη ακόμα τη στιγμή που η ψυχή της Αμυμώνης έχει για συντροφιά της τους αγγέλους —αιώνια ευτυχία, αγαπημένη μου!— τα μάτια μου είναι πλημμυρισμένα από το πιο

καυτό σημάδι παραδοχής του αναπόφευκτου τέλους για καθετί, και ο τωρινός μου πόνος είναι ακόμα μεγαλύτερος από οποιονδήποτε ένιωσα ποτέ μου. Μόνο θα σας διηγηθώ, όσο πιο γρήγορα μπορώ, τα γεγονότα από τότε που καταλάβαμε ποια ήταν η μοίρα μας, ως σήμερα, που λίγο απομένει για να ολοκληρωθεί.

Πρέπει να σας έχω ήδη πει πως είμαι γιατρός. Στην επιστήμη αυτή είχαν επιδοθεί οι περισσότεροι από τους προγόνους μου. Πολλοί, μάλιστα, προσπαθώντας να πολλαπλασιάσουν τους στόχους της και να τη διευρύνουν, είχαν καταφύγει σε μελέτες απόκρυφες και από καιρό λησμονημένες, σε επιστήμες σχεδόν άγνωστες και ακατανόητες από τους πολλούς. Εγώ δεν αποτέλεσα εξαίρεση. Και τώρα είχα μιαν ώθηση παραπάνω για να βρω, ψάχνοντας σε απάτητα μονοπάτια της γνώσης, το φάρμακο που θα στάλαζα στα μάτια της λατρεμένης μου, το νέκταρ των Ολυμπίων, το ελιξίριο της όρασης!

Κλείστηκα μέσα στο εργαστήριό μου, που ήταν μαζί και βιβλιοθήκη —περιέχοντας τα πιο σπάνια και αφορισμένα βιβλία—, και ρίχτηκα στη μελέτη και την εργασία, αφηφώντας την κούραση, την ανάγκη για ύπνο και τροφή.

Ω, σε τι δύσβατες ατραπούς γνώσης περπά-

τησα, που είθε να είχε χαθεί, να είχε παραδοθεί στο πυρ, αντί να μαιίνει με την παρουσία της τη Δημιουργία! Τι ακατονόμαστα πειράματα χρειάστηκε να κάνω και τι φρικτές και ανίερες πράξεις πάνω σε ανίδεες ζωές. Όμως, σαν εκείνη την παλίρροια που δεν εκδηλώνεται σταδιακά, αλλά πρώτα συγκεντρώνει όσο μεγαλύτερες μάζες νερού είναι δυνατόν, αφηφώντας τους νόμους της συγκέντρωσης, και ύστερα, σε μια στιγμή, φουσκώνει και πλημμυρίζει την παραλία, διότι οι κύκλοι της Σελήνης δε δέχονται ερμηνείες απ' τους ανθρώπους, έτσι και η γνώση, ένα καταραμένο βράδυ, φώτισε το μυαλό μου.

«Φώτισε»! Αλήθεια, είναι η λιγότερο ταιριαστή λέξη, διότι, μόλο που είχα φτάσει στο τέλος του έργου μου, εκείνη τη στιγμή ευχήθηκα να μην το είχα αρχίσει ποτέ.

Γιατί ο δαίμονας-άρχοντας της απόκρυφης επιστήμης μου είχε μιλήσει με τη μόνη γλώσσα που γνώριζε: τη γλώσσα του τρόμου και του θανάτου. Δε μπορώ να ξεχάσω τη μανία με την οποία σάρωσα το ανόσιο εργαστήριο. Τη δύναμη που όπλισε τα χέρια μου ώστε να τσακίσω τους σωλήνες, τις φιάλες και τα πειράματα και να σκίσω σε χιλιάδες κομμάτια τα παλιά χειρόγραφα βιβλία.

Αλλά, πλέον, ήξερα. Και δε θα ξεχνούσα ποτέ. Έφτασα σπίτι μου αποκαμωμένος και βρήκα την Αμυμώνη με τη μητέρα της καθισμένες δίπλα στο τζάκι. Η Αμυμώνη, με τα τεράστια μάτια της ν' αντιφεγγίζουν τις φλόγες, έριχνε το βλέμμα στα ξύλα που καίγονταν χωρίς —Θεέ μου!— κανέναν πόνο ή προσπάθεια. Η γυναίκα μου της διάβαζε από κάποιον τόμο ένα θαυμάσιο ποίημα. Θυμάμαι με ανείπωτη φρίκη την έκφραση της αθάνατης Αμυμώνης μου, όταν άκουσε τους στίχους

*Και τ' αστέρια ποτέ δεν προβάλλουν
δίχως να νιώσω τη λαμπερή ματιά τής...*

Τότε, βλέποντας τα λευκορόδινα μάγουλά της να χλομιάζουν και τα μάτια της, τα πιο όμορφα στον κόσμο, να θολώνουν από κάποιο φευγαλέο δάκρυ, πήρα την απόφαση.

Εμεινα έκπληκτος όταν η γυναίκα μου έπεσε βαριά άρρωστη, διότι η μοίρα μου, για μία και μοναδική φορά, μου φάνηκε ευνοϊκή. Ευνοϊκή, επειδή με τον τρόπο αυτό έπαιρνε από την καρδιά μου τουλάχιστον το μισό από

το ασήκωτο βάρος που κουβαλούσε. Το μοιραζόμουν πια με τον Θεό. Και γιατί, τώρα, κανείς άνθρωπος δε θα μπορούσε να με κατηγορήσει ως δολοφόνο. Αν κι εγώ θα γνώριζα ότι ήμουν δολοφόνος, επειδή μπορούσα να τη θεραπεύσω και δεν το έκανα. Όμως ο καθένας, πιστεύω, θα μου συγχωρούσε αυτή τη φρικιαστική πράξη, εάν γνώριζε το λόγο για τον οποίο την αποφάσισα.

Γνώριζα ότι μονάχα το οπτικό νεύρο της μητέρας της θα μπορούσε να αντικαταστήσει το νεκρό της Αμυμώνης. Αλλά η εγχείρηση στην οποία θα υπέβαλλα τη γυναίκα μου θα ήταν γι' αυτήν μια βαθιά μαχαιριά στην καρδιά. Μόνο ο θάνατος θα μπορούσε να τη λυτρώσει από τον πόνο του σώματος κι εκείνον, τον πιο αβάσταχτο, της ψυχής. Αυτόν το θάνατο, όχι απλώς δε θα τον εμπόδιζα, μα θα τον έφερνα ακόμη κοντύτερα...

Όρισα ως ημέρα της διπλής επέμβασης την επόμενη Κυριακή. Είχα ετοιμάσει τα πάντα αθόρυβα. Καμία από τις δύο δε γνώριζε τίποτε. Στη γυναίκα μου είπα ότι θα της έκανα κάποια θεραπεία για την αρρώστια της, ενώ στην Αμυμώνα πως ήθελα να εξετάσω για ακόμη μία φορά τους αμφιβληστροειδείς της.

Δε θα σας κουράσω με τις τεχνικές λεπτο-

μέρειες των εγχειρήσεων. Θα σας πω μόνο ότι μετά από δώδεκα εξαντλητικές ώρες αδιάκοπης εργασίας, χωρίς καμιάν απολύτως βοήθεια, επειδή είχα σκοπό να κρατήσω μυστική τη φοβερή προδοτική μου πράξη —και όμως άλλο τόσο θεάρεστη, αφού επρόκειτο για τη μικρή λατρεμένη Αμυμώνη—, μετά από δώδεκα ώρες η επέμβαση τελείωσε, ενώ η γυναίκα και το κορίτσι ετοιμάζονταν να βγουν από το λήθαργο στον οποίο τις είχαν ρίξει τα ναρκωτικά. Τα υγιή και ικανά οπτικά νεύρα της μητέρας τώρα συνέδεαν τα θεία μάτια και τον εγκέφαλο της Αμυμώνης. Περίμενα να ξυπνήσουν για να δω το ιερό δώρο της γέννησης αντικριστά με το καταραμένο τίμημα του θανάτου.

Πρώτη άρχισε να κινείται η γυναίκα μου. Η αναπνοή της, που εδώ και ώρα δεν ήταν αισθητή, άρχισε τώρα να διακρίνεται, καθώς το στήθος της ανεβοκατέβαινε ρυθμικά. Σε λίγο έγινε εντονότερη, ενώ ένας βραχνός ήχος έβγαινε από το στόμα της. Στήριξε τους αγκώνες στο κρεβάτι και προσπάθησε να ανασηκωθεί. Είχα μείνει όρθιος και την παρακολουθούσα. Έφερε το χέρι στα μάτια της, που ήταν τυλιγμένα με μια κόκκινη από το αίμα γάζα. Πώς μπορώ και φέρνω στον μου, ξανά και ξανά, αυτές τις φρικτές εικόνες;

Τη βλέπω να γαντζώνει με τα νύχια της το μουσκεμένο ύφασμα, να το τραβά με μιαν απότομη κίνηση και μετά να με κοιτά —να με κοιτά;—, ενώ την ίδια στιγμή κάποια κραυγή, που δεν έχει μολύνει άλλη φορά τούτο τον κόσμο, ξέσχισε τ' αφτιά και κομματίασε την ψυχή μου. Με είδε μέσα από δύο μαύρες τρύπες —μα τα μάτια της, αλήθεια, δε βρισκόντουσαν σ' ένα ποτήρι με οινόπνευμα δίπλα μου; Την άλλη στιγμή έπεσε πίσω στο κρεβάτι και πέθανε, ενώ εγώ σωριαζόμουν λιπόθυμος, μ' έναν πόνο στο πρόσωπο.

Με ξύπνησε ύστερα από πολλές ώρες —έξω ο ήλιος είχε ήδη ανατείλει— ο ψίθυρος της Αμυμώνης. Με καλούσε κοντά της. Τινάχτηκα επάνω και την είδα, όρθια, με τα μάτια δεμένα, να στέκεται στη μέση του δωματίου. Δεν είχε καταλάβει πως σχεδόν ολόκληρο το κεφάλι της ήταν προσεκτικά τυλιγμένο με επίδεσμο. Έτρεξα και την αγκάλιασα. Την οδήγησα έξω, μακριά από το θυσιαστήριο της μητέρας της. Αν μπορούσε να δει, δεν έπρεπε ποτέ να αντικρίσει το σκυλεμένο κορμί αυτής που άθελά της της χάρισε την όραση.

Τα χέρια μου τρέμουν και με δυσκολία συνεχίζω τούτο το σημείωμα, που θα διαβάσει όποιος μπει πρώτος στο εργαστήριό μου. Ελπίζω, μετά, να το κάψει. Θα με τιμωρήσουν οι Θεοί —το γνωρίζω— οι άνθρωποι καλύτερα ας με ξεχάσουν. Όμως νιώθω την ανάγκη να τα γράψω όλα, προτού φέρω με τα χέρια μου το τέλος.

Ανέβασα τη λατρευτή μου στο δωμάτιό της. Της φιθύριζα γλυκόλογα και χάιδευα τα αθάνατα μαλλιά της. Άρχισα να ξετυλίγω το λευκό ύφασμα σταθερά και απαλά, μαζεύοντάς το στο χέρι μου με αργές, τελετουργικές κινήσεις. Εκείνη δεν καταλάβαινε, δε γνώριζε και χαμογελούσε. Ο κόσμος στο μυαλό της ήταν πλασμένος μόνο από τις διηγήσεις μας και τις ωραιότερες σελίδες της λογοτεχνίας που της διαβάζαμε. Δεν είχε δει τίποτε απ' αυτά και τώρα — θα έβλεπε! Ω, ήμουν τόσο σίγουρος! Θα ταξιδεύαμε μαζί σ' όλη τη γη. Θα μπορούσε να δει τον ήλιο, την ανοιχτή θάλασσα, τα γκρίζα βουνά, τις πόλεις, τους ναούς, όλα τα μνημεία, όλους τούς ανθρώπους, την ίδια της τη μορφή, εμένα! Πρώτα απ' όλα θα έβλεπε εμένα. Με τη σκέψη αυτή έβγαλα τα δύο κομμάτια βαμβάκι που σκέπαζαν τα λαμπερά της μάτια.

Σε λίγη ώρα θα έχω πεθάνει, σαν τη μικρή μου Αμυμώνη. Αισθάνομαι τη ζωή να εγκαταλείπει το σώμα μου. Περιμένω την ουράνια —ή μάλλον την καταχθόνια— τιμωρία χωρίς κανένα αίσθημα. Εμπρός μου βρίσκεται ένας καθρέφτης. Είναι σ' αυτόν που κοιτώ το είδωλό μου — και τα μάτια μου, απ' όπου δύο πύρινες όχεντρες κρέμονται ζώνεκρες και διπλά αντικρίζουν, τα δώρα των κολασμένων, το χέρι μου να φαύει μια σκόνη λευκή.

Η Μοίρα και οι μάσκες

Το τζάκι είχε από ώρα σβήσει. Μόνη ανάμνηση της φωτιάς τα κάρβουνα που σιγόκαιγαν σκεπασμένα στάχτες. Ο άνθρωπος είχε στυλώσει τα μάτια σε μιαν υποψία παγερού κόκκινου. Έξω έβρεχε.

Πόσος χαμένος χρόνος. Ελπίδες πνιγμένες σε τρικυμίες λόγων ανείπωτων. Εκείνη η προσμονή, η λαχτάρα για μια σκιά πάθους, ο πόνος. Και πάντα η μοναξιά, τα απόρθητα τείχη της μοναξιάς, για πάντα. Χρόνος χαμένος, ανεπίστρεπτα χρόνια, τόσο πολλά, τόσο μακρινά πλέον. Η βροχή, έξω, πίσω από τις βαριές κουρτίνες, τα θολά τζάμια, τα σφραγισμένα παραθυρόφυλλα, να μουσκεύει αστέρευτη τις ξεραμένες, νεκρές τριανταφυλλιές, ένα χλομό δένδρο, δειλά βήματα, ίχνη σε νωπή λάσπη, χρόνια τώρα.

Εκείνος θυμόταν, κοιτούσε τη σβησμένη

φωτιά, το όνειρο μιας φωτιάς, πάντα σβησμένης, νεκρής φωτιάς — ο χρόνος για πάντα χαμένος, τιτάνια μακρύς, να τον πληγώνει, σαν επίμονη βροχή, βροχή αυτόγενη, παλιά όσο η μνήμη του, δίχως κενό ανάμεσα στις ερμητικές στάλες, βροχή αιώνια, στείρα, νεκρή. Πάντα βρέχει. Εδώ. Έξω. Το δωμάτιο κρύωσε. Η τελευταία σπίθα στο τζάκι έλαμψε άξαφνα, τινάχτηκε αναγεννημένη, φώτισε, έσβησε γρήγορα, κι αυτή. Δίχως ήχο. Σκιές απλώθηκαν σε κάθε έπιπλο, κάθε τοίχο, και σκέπασαν τον άνθρωπο που έτρεμε τις σκιές. Μία ζωντανή πνοή φύσηξε τη φλόγα ενός κεριού: η φλόγα ανατρίχιασε, η λεπτή σκιά, που στοίχειωνε τον τοίχο, κινήθηκε, πήρε μορφή και προχώρησε με μαύρες περιστροφές πίσω απ' τον άνθρωπο. Την αισθάνθηκε.

Γέμισε, δίχως βιασύνη, τελετουργικά, με υπολογισμένες κινήσεις, μια πίπα. Την έβαλε στο στόμα, άναψε ένα μακρύ σπίρτο, ρούφηξε τον γλυκερό καπνό. Ο καπνός, ο καπνός ξεχύθηκε, αποφυλαχισμένος, σαν ανθρώπινη ψυχή, όταν ο θάνατος, ελευθερωτής, επιτέλους, φτάσει. Τον τύλιξε. Εκείνος κινήθηκε μ' ένα ρίγος, κούνησε το χέρι να διώξει τον καπνό, τα κατάφερε προς στιγμήν, ο καπνός επανήλθε, τον τύλιξε ξανά, του αγχάλιασε το λαιμό με διαφανή γκριζα δά-

χτυλα, χώθηκε στα ρουθούνια του πνίγοντάς τον. Ο καπνός τον έπνιγε. Φώναξε. Η πίπα ακούστηκε να χτυπά σ' ένα χαμηλό τραπέζι, να κατρακυλά στο πάτωμα: σκόρπιες σπίθες, και πάλι, στο χαλί, μοιρασμένες στα αλλόκοτα σχέδια του χαλιού, φερμένου από χώρες τόσο μακρινές όσο και το παρελθόν. Σχέδια αλλόκοτα. Πάτησε τις σπίθες, τον χυμένο καπνό, κι εκείνες έσβησαν.

Μία φωνή ακούστηκε από ψηλά. Το όνομά του. Ο κόσμος τού επάνω πατώματος, οι κρύες κρεβατοκάμαρες, χωρισμένες, η γυναίκα του, άγνωστη, ανοίκει. Ξένη. Και πάλι οι σκιές. Ολόγυρα σκιές, σχήματα αυτόβουλα να ξυπνούν τους νεκρούς τοίχους, τις βιβλιοθήκες, δύο λευκές προτομές. Ίσκιои τρομακτικοί, που περικύκλωναν τον άνθρωπο απειλητικά, ίσκιои δυσοίωνοι. Χώθηκε βαθιά στην πολυθρόνα, μάζεψε τα γόνατα, τ' αγκάλιασε με τα χέρια· προστασία· ενάντια στη μοναξιά, την αφόρητη φωνή τού επάνω πατώματος, τη σκέψη, τις σκιές.

Πόσο μακριά, πόσο μακριά, Θεέ μου, ήταν εκείνο το γέλιο. Η θνησιγενής χαρά, έπειτα οι πρώτοι στίχοι, πρώτα άλλοι, άλλων, οι δικοί του μετά. Οι πρώτοι καταραμένοι στίχοι. Ποιος φιθύριζε εκείνες τις αφάνταστες λέξεις τις μαύρες νύχτες στο μυαλό του; Ποιο πνεύμα, που έπρεπε

να 'χε κλειστεί για πάντα στις εσχατιές της Γης, τον μόνο κατάλληλο χώρο γι' αυτό; Τα ανίερα γραπτά, οι επικλήσεις, οι αρχαίες, ξεχασμένες προσευχές. Από το χέρι του. Πάλι έξω. Ελεύθερες να δράσουν με καταστρεπτική μανία, να εξουθενώσουν τις τελικές άμυνες, κι έπειτα—

Έφερε τα χέρια από τα γόνατα στο κεφάλι. Κούρνιασε στην πολυθρόνα κι έκλαψε. Η πλάτη του τινάζόταν ρυθμικά. Γύρω, οι σκιές πολλαπλασιάστηκαν. Τον κύκλωσαν. Τώρα χόρευαν εκστατικά γύρω του. Δεν τις έβλεπε. Οι σκιές τραβήχτηκαν. Σήκωσε τα μάτια. Κόκκινα. Είχε συνηθίσει τον τρόπο. Οι σκιές χάθηκαν.

Ο πρώτος γιατρός. Ένας επίσκοπος. Συζητήσεις ατέλειωτες, η επιμονή του άλλου, οι τιμωρίες. Οι ποινές. Μα έστεκαν όλα αυτά; Πώς μπορεί να παλέψει κανείς με τις ορδές της νύχτας; Πώς ν' αντισταθείς σε κάτι που δε γνωρίζει όρια στο χρόνο;

Όλα τελείωσαν ξαφνικά, απροειδοποίητα. «Οι ζωντανοί με τους ζωντανούς», του είχε πει. Τον διέταξε. Η ψυχή του ας καίγεται! Όχι πια στίχοι, παράξενα διαβάσματα, μακάβρια θεάματα. «Το κακό νικήθηκε. Ασήκωτη η πέτρα που το κρατά θαμμένο. Οι ζωντανοί με τους ζωντανούς». Αιώνια δάκρυα ας τον πνίγουν! Ποτέ δεν

του μίλησε για την κατάρα, ποτέ δεν του είπε τι ήταν αυτός. Τι τον περίμενε. Καμιά συνοχή. Τίποτε δεν είχε καμιά συνοχή. Ποια ήταν η αρχή; Γιατί αυτός;

Έπειτα έφτασε εκείνη. Τι του θύμιζε η λιπόσαρκη μορφή, τα εξαίσια δάχτυλα — τι του θύμιζαν τα λευκά δόντια, τα απαθή, τεράστια μάτια; Έρχονται στο νου του οι εξαίσιοι περίπατοι, το ξύπνημα της αυγής δίπλα στην ακύμαντη λίμνη, ένα συννεφάκι βροχής, γήινο τρέξιμο από γήινα πόδια, γέλιο. Τώρα πια... Όλα τόσο αρχαία, τόσο φασματικά. Έρωτα το λένε οι άλλοι; Αυτό το μικροσκοπικό πλάσμα που διέτρεχε το σώμα τους, τέντωνε τα μπράτσα, φτέρωνε τις κνήμες, ξεχυνόταν από τα μάτια; Έρωτας, λοιπόν; Ύβρις! Θεέ μου, ποιο είναι το πραγματικό του όνομα;

«Το κονταροχτύπημα με τη Μοίρα», του είχε πει ο πρώτος γιατρός. Ήταν η σειρά ενός γιου. Το θαύμα! Να μαθαίνει μαζί του —μαζί τους— τον κόσμο. Ξανά. Ξανά και ξανά γύρω στον κόσμο, μέσα, μέσα του. Οι άνθρωποι δεν ήταν πια ξέμακροι μα παρόντες. Κι έπειτα εκείνα τα μεγάλα ταξίδια. Κι εκείνη η άγνωστη χώρα. Ο θάνατος του αγοριού. Απλός, μονοκόμματος, τέλειος. Ο βράχος, το μετέωρο γελάκι, ο τρόμος σα νυχτερίδα στη ματιά του, η ησυχία του τά-

φου έπειτα. Η επιστροφή. Στο σπίτι. Στην πατρίδα. Στην τρέλα. Ήταν η κατάρα των στίχων του, ο στεναγμός της ανίερης θεότητας που ήθελε να επιστρέψει στον κόσμο των ζωντανών μα που εκείνος οδήγησε πίσω στην ανυπαρξία. Η κατάρα: μόνη αυτή ζούσε. Συνεχιζόταν αμείλικτη, χρόνια τώρα, αθεράπευτη. Οικεία.

Εκείνη, της οποίας το παρελθόν δεν είχε ποτέ του ενδιαφερθεί να μάθει, τον έσπρωξε ξανά στους φρικτούς μαιάνδρους της ποιήσής του. Το Κακό ξυπνούσε, η αντάρα του αντηχούσε στις δικές του φλέβες, το ένιωθε μέσα του, ολόγυρα: το κακό ερχόταν πάλι. Δε μπορούσε παρά να έρθει. Τη χτύπησε μανιασμένα. Εκείνη γεννούσε το Κακό. Έκαψε τα βέβηλα χαρτιά του σε φλόγα παρμένη από την εκκλησία της Χάριτος. Εμπιστεύθηκε το πνεύμα του στους γιατρούς. Κι άλλοι, κι άλλοι γιατροί. Μακριά από τον κόσμο η ψυχή του αντέγραφε τα τσακισμένα της φτερά. Σ' εκείνην —την Αιτία— είχε κηρύξει τον πόλεμο της σιγής. Την άκουγε να ελαφροπατά, περνώντας δίπλα του, να τον αγγίζει μ' ένα βλέμμα —κατόρθωσε να αφανίσει κάθε επαφή. Γιατρεύτηκε ποτέ του; Ήταν δυνατόν να γιατρευτεί; Κι αν αυτή η υποψία δεν αποτελούσε παρά το προανάκρουσμα της ληθαίας κατάρας;

Από αυτό ποιος θα τον προστάτευε;

Η λύση —αρχαία όσο και τα ανθρώπινα πάθη, κι ακόμη παλαιότερη, εφόσον οι πρώτοι Χθόνιοι ζούσαν μ' αυτήν και από αυτήν— τριβέλιζε στη σκέψη του, συχνά, όλο και συχνότερα, πια, μα τον τρώμαζε — ω! πόσο τον τρώμαζε, βαθιά στην άχαρη καρδιά του, η λύση του θανάτου. Ποιος θάνατος ήταν πιο σωστός; Ποιον όφειλε να διαλέξει; Εκείνης ή— Εγκατέλειπε αυτές τις τρομώδεις σκέψεις, βυθιζόμενος σ' ένα παραλήρημα σκιών, δίχως λογική και όνειρα. Δίχως μέλλον. Το κοντάρι του είχε σπάσει, σκουριασμένο, αχρησιμοποίητο, σχεδόν, από πάντα. Η Μοίρα του ήταν αυτή που τον καλούσε από ψηλά, ήταν ο κόσμος τού επάνω πατώματος: εκείνη. Προσπαθούσε ακόμη να τον προστατεύσει από τα εξαντλητικά του ξενύχτια, να τον συνεφέρει κάθε που μπλεκόταν α ξεδιάλυτα στους ονειρικούς δαιδάλωδεις διαδρόμους όπου τον έριχναν το ποτό ή το Θηβαϊκό Δηλητήριο. Να τον προστατεύσει από τι; Μήπως η τρέλα αξίζει λιγότερο από τη φρίκη της λογικής; Μήπως αυτή η πραγματικότητα ήταν λιγότερο βάνausη από εκείνην του οπίου; Τη μισούσε, εκείνη την απαίσια μορφή, το αηδιαστικό απόβλητο των Ταρτάρων, που είχε περιβληθεί γυναικεία υπόσταση για να τον ξεγελάσει.

Γιατί δεν τη σκότωνε; Αυτή ήταν η λύση. Η μόνη λύση. Ένα πραγματικό, τελειωτικό εμπόδιο στην κυριαρχία της επάνω του. Πόσο δειλός, Θεέ μου. Πόσο αυτοκαταστροφικά δειλός. Μόνο να νικούσε τη δειλία του. Κάποιος να τον βοηθούσε.

Αμέτρητα πάθη συνωστίζονταν στην ψυχή του. Η θλίψη, κυρίαρχη βασίλισσα σε μιαν πολιτεία τρόμων. Οι πρώτοι στίχοι. Ο πρώτος γιατρός. Η κατάρα για τον διωγμένο Άρχοντα του Ερέβους. Η φτηνή σωτηρία του από εκείνην. Ένας διάττων γιος, σβησμένος, λιωμένος. Οι δεύτεροι, πιο ανήθικοι, περισσότερο τρελοί, κυκλώπειοι στίχοι, που περιφρονούσαν την αρμονία του Σύμπαντος κι έχριζαν μοναδικό Παρόντα, σε Γη και Ουρανό, τον Εφιάλτη, τον εωσφορικό Δαίμονα. Στίχοι που μόνο αυτή έκρινε όμορφους, γιατί εκείνη ήταν— Τη χτύπησε μανιασμένα. Εκείνη γεννούσε το Κακό. Οι άλλοι γιατροί. Πόσο ακόμη θα άντεχε; Ω, ποτέ του, ποτέ του δε θα έδινε βάση στους φρικτούς όρκους της, όρκους αγάπης — μα μπορούσε να αγαπήσει ένας κατ' επίφασιν άνθρωπος; Κι αν από καιρό είχε χάσει τη μάχη με την τρέλα; Αν, κιόλας, ήταν το μυαλό του, αυτός, ξέπνοος; Η τρέλα. Αυτή. Ο κόσμος τού επάνω πατώματος. Η δική της τρέλα. Πότε θα τελείωνε ο εφιάλτης; Πότε θα νικούσε τη δειλία του;

Εημέρωσε. Ο κόσμος υπήρχε ακόμη, εκεί έξω, ατάραχος. Οι σκιές κρυμμένες καλά, για να βγουν, πάλι, και πάλι, τη νύχτα. Ο κόσμος συνέχιζε να ζει. Ένας κόσμος ξένος.

Με το πρωινό ταχυδρομείο έφτασε η πρόσκληση. Ένας χορός μεταμφιεσμένων! Μπόρεσε να γελάσει. Φτωχοί άνθρωποι. Παραδομένοι, τυφλοί, στο φέμα της ζωής. Ζούσαν. Χαίρονταν τη διάφανη ζωή τους. Πόσο τυφλοί. Πόσο τυφλοί. Αρνήθηκε, ευγενικά, προφασιζόμενος (μ' ένα αχνό χαμόγελο καθώς έγραφε) κάποιον πένθος. Εκείνη, το φρικτό ενσαρκωμένο μίasma, είχε άλλη γνώμη. Προσπάθησε να τον πείσει. Σταμάτησε από κάτι που είδε στα μάτια του. Αποσύρθηκε.

Ο άνθρωπος επέστρεψε ατάραχος στη μοναξιά του. Αναλογίστηκε τον κόσμο και τους ανθρώπους του, να χορεύουν εκστατικά γύρω από μια φωτιά που, αδιόρατα, μεταδιδόταν επάνω τους, στα λαμπρά φορέματα, τα καταξιωμένα επαγγέλματα. Έπειτα, οι άνθρωποι πηδούσαν, συνεχίζοντας το αναίτιο γέλιο, σ' ένα γκρεμό, και χάνονταν, κι έμενε πίσω τους, μετέωρο, εκείνο το γέλιο, αλλοιωμένο. Με μίαν υποφία γνώσης. Τόσο απαίσιος που σου σάλευε το μυαλό. Φτωχοί άνθρωποι. Αδαιείς. Βορά.

Αφέθηκε στον επιεική κόσμο του λάβδανου. Αληθινός κόσμος! Άνοιξε έναν τόμο Ρομαντικών. Η ποίηση μπορούσε να σταθεί εμπόδιο στην τρέλα; Να βουλιάζεις σ' ένα πέλαγος δεινών. Να υπομένεις τα βέλη. Ή ν' αντιπαλέφεις; Να κονταροχτυπηθείς; Αφέθηκε στον γλυκό, νεφώδη κόσμο του λάβδανου. Γέλασε.

Η ημέρα του χορού είχε φτάσει με μουσική και μακρινά γέλια. Κλείδωσε το γραφείο του. Περπάτησε μπροστά απ' τη βιβλιοθήκη του κοιτώντας τούς μαυροντυμένους τόμους. Ονόματα που δε σήμαιναν τίποτε, ονόματα νεκρών. Και εκείνων των ζώνεκρων, που βεβήλωναν με τους στίχους τους τη Δημιουργία, όπως ο ίδιος, τότε...

Ένας χορός μεταμφιεσμένων! Ένας χορός μεταμφιεσμένων για γνωριμία με τους περίοικους. Οι νεοφερμένοι —ποιοι να 'ταν; άγνωστα ονόματα γι' αυτόν, όπως και τα άλλα, όλα τα άλλα, πια— είχαν έρθει από τα ανατολικά. Κάλεσαν κάθε κάτοικο της σκοτεινής, παλιάς συνοικίας στο μόλις αγορασμένο και ανακαινισμένο σπίτι τους. Ένα παμπάλαιο, σιωπηλό ως τότε οίκημα, για μισόν αιώνα σκεπασμένο με γαλήνη

και λήθη. Οι φήμες. Ένα σταχτί, υψηλό οίκημα.

Άκουγε τη γυναίκα του —μα ναι! ακόμη γυναίκα του— να τριγυρίζει στο δωμάτιό της επάνω, στο επάνω πάτωμα. Ετοιμαζόταν για το χορό. Χάρηκε, διότι επιτέλους θα 'μενε μόνος του, ολομόναχος, συντροφιά με τα λείψανα που κρατούσε, φυλαγμένα από την επιρροή της, στο μυαλό του. Αυτή τη νύχτα. Άπλωσε το χέρι σε μια λεπτή μακριά πίπα.

Ένα πέπλο κουνήθηκε ανεπαίσθητα κι έπειτα έλυσε έναν αόριστο δεσμό κι έπεσε. Ένα τρίτο. Ένα τέταρτο. Ένα πολλοστό. Τα πέπλα τον έπνιγαν, έπεφταν ολοένα, πέπλα, πέπλα, διάφανα, έπεφταν, αποκαλύπτοντας άλλα, και άλλα, πέπλα, πέπλα, ώσπου έμεινε ένα, ένα, για να πέσει κι αυτό, ένα πέπλο διάφανο έλυσε έναν αόρατο δεσμό και έπεσε, αποκαλύπτοντας μια σκιά, μια μορφή. Τι ήταν; Τρόμαξε, έπειτα η μορφή κινήθηκε, ανασηκώθηκε, τα μάτια του άνοιξαν, μία μορφή που τον κοιτούσε (ποια ήταν; τι ήταν;) σήκωσε ένα δάχτυλο μακρύ, ένα νύχι λεπτό, γαμφό (ήθελε να ουρλιάξει), του μίλησε, δε φώναξε, έμεινε, απλώς, στην πολυθρόνα, τα έπιπλα είχαν χαθεί, η μορφή έστρεψε την πλάτη, και πίσω της δεν είχε τίποτε, όχι, δε μπορεί, αόρατη, αδιάστατη πια, χαμένη. Πετάχτηκε όρθιος, άκουσε την

πόρτα που έκλεινε δυνατά, μόνος, πάντα, τόσο μόνος, ξεκλείδωσε το γραφείο του, ανέβηκε τις σκάλες, χώθηκε σ' ένα σκοτεινό δωμάτιο. Γύρω του, κρεμασμένα, τακτικά, ρούχα, φορεσιές, εκείνων των χρόνων, των νεκρών χρόνων.

Έφαξε στα ρούχα. Βρήκε αυτό που ζητούσε. Μια φορεσιά αριστοκράτη, λίγο τριμμένη, μα με κάποιαν κομψή χλιδή ακόμη επάνω της. Ένα καπέλο. Ένα μπαστούνι με ασημένια λαβή: το κεφάλι ενός αφηνιασμένου αλόγου ή ενός αλογόμορφου ανθρώπου, ανάστροφου Κενταύρου. Με τη βοήθεια ενός καθρέφτη, δύο κεριών, μίας περούκας και μερικών κραγιονιών, η μεταμφίεση τελειώθηκε. Κοιτάχτηκε για τελευταία φορά στο κρύο κάτοπτρο. Το θαμμένο παρελθόν. Χαμογέλασε.

Γλίστρησε έξω από το σπίτι του, σκιά ανάμεσα σε σκιές, και, μέσω αφώτιστων δρόμων, έφτασε στο υψηλό οίκημα, απ' όπου ξεχύνονταν φώτα, μουσική και γέλια ανθρώπων. Προχώρησε κι άλλο, πέρασε στο πίσω μέρος, μπήκε από ένα πορτάκι στην αυλή, που δεν είχε γνωρίσει εδώ και χρόνια περιποίηση κηπουρού, είδε τα φυτά που έμπλεκαν τα δυσοίωνα κλαδιά τους το 'να με τ' άλλο, τσαλαπάτησε τους παράξενα φουντωμένους θάμνους και τ' αγριόχορτα και στάθηκε

εμπρός σε μια μισάνοιχτη πόρτα. Αισθάνθηκε το σκοτάδι, πίσω της, την πίεσε απαλά, μπήκε.

Σ' ένα τραπέζι είδε μπουκάλια με ποτά. Σήκωσε ένα, το έφερε στα χείλη και ήπιε. Ήπιε. Το δωμάτιο φωτίστηκε. Μία ομάδα ανδρών πέρασε δίπλα του, θορυβώντας, και δύο χέρια τον άρπαξαν γερά. Κάποιος τού πέρασε ένα μαύρο ύφασμα στα μάτια και το 'σφιξε γερά στο κεφάλι του. Στάθηκε όρθιος, δίχως ν' αμύνεται, τα γέλια δυνάμωναν, αόρατα μπράτσα τον έσπρωχναν, τον κυλούσαν, τον σήκωναν, τα γέλια τον τρέλαιναν, το σκοτάδι βρυχήθηκε στο μυαλό του, ένα φως τον τύφλωσε. Προσπάθησε να ξεφύγει αφηνιασμένος, κάπου χτύπησε, ένα κρυστάλλινο αντικείμενο θρυμματίστηκε με πάταγο. Ναυτία, ζάλη. Καθώς έπεφτε, σκέφτηκε πως ήταν μόνος στο δωμάτιο.

Ξύπνησε. Η μαύρη κορδέλα έλειπε από τα μάτια του. Προσπάθησε να σηκωθεί. Κάποιος άλλος, εμπρός του, τον κοίταξε έντρομος και ούρλιαξε. Ήταν άγνωστος. Ούρλιαξε κι αυτός. Έκλεισε τα μάτια. Βρισκόταν μπρος σ' έναν καθρέφτη. Η καρδιά του χτυπούσε με αφόρητη δύναμη. Προσπάθησε να αναπνεύσει βαθιά. Ησυχία. Και, σπάζοντάς τη, ρυθμικά, ένα γυναικείο κλάμα. Κοίταξε ολόγυρα. Προχώρησε, ελαφρο-

πατώντας, ώσπου, στο βάθος της σάλας, πίσω από μια πόρτα που άνοιξε, βυθισμένη στην κόγχη ενός τεράστιου παραθύρου, είδε μιαν ακαθόριστη μορφή. Άναψε ένα κίτρινο κερί και βάδισε προς αυτήν, που έκλαιγε. Στάθηκε από πάνω της. Ένα ντόμινο, που έκλαιγε. Κάθισε κι αυτός, σβήνοντας το κερί, διακριτικά. Η γυναίκα μαζεύτηκε στην άκρη της κόγχης, φοβισμένη. Την καθυσήχασε. Μίλησαν. Αυτός και το ντόμινο.

Δεν είπαν λέξη για το χορό των μεταμφιεσμένων, τους παράξενους ιδιοκτήτες του σπιτιού, τη σύμπτωση των γεγονότων που τους έφεραν κοντά. Εκείνος, παρακινημένος από τη φορεσιά που 'χε διαλέξει, της μίλησε για κάποιο παρελθόν παραμυθένιο, αφήνοντας τη φαντασία του να χτίσει έναν κόσμο ξέγνοιαστο, δίχως το αιώνιο φάντασμα του Θανάτου να κρέμεται από πάνω του. Της μίλησε για την ευγενική του καταγωγή, την υψηλή κοινωνική του θέση και, με σεμνότητα, για τον τοτινό πλούτο της ψυχής και του πνεύματός του, άλλοτε πηγή επαίνων από τους γύρω του. (Φενάκες όλα τους και φέματα). Εκείνη, επαρμένη από το μανδύα που τη σκέπαζε ολόκληρη, έκαμνε μόνο μυστηριώδεις νύξεις και διφορούμενες περιγραφές, χρησιμοποιώντας μεταφορές και γοητευτικές εικόνες όταν ήθελε να του εξηγήσει

τις μελέτες στα μηνύματα του πετάγματος των πουλιών, τις σπάνιες σπουδές της σε καλλιγραφημένα, παλαιά, βαριά βιβλία, ή τα νυχτερινά της γραφίματα, τους στίχους της γύρω απ' ό,τι πιο ωραίο, ό,τι πιο αληθινό μπορούσε να γίνει στόχος ζωής σ' ένα ανθρώπινο πλάσμα.

Ποτέ κανείς δε θα μάθει περισσότερες λεπτομέρειες αυτών που ειπώθηκαν ανάμεσα στους δύο μεταμφιεσμένους. Ή τους αληθινούς λόγους που τους έσπρωξαν να δώσουν όρκους αιώνιας πίστης στην αγάπη τους, τη νεογέννητη, άσπιλη αγάπη που έλαμψε και τους καταύγασε, καθισμένοι έτσι όπως ήταν στην κόγχη του τεράστιου παραθύρου. Ο άντρας είδε να ξεχύνονται απ' τα βάθη της ψυχής του, όπου ως τώρα βρίσκονταν εξοβελισμένοι, ο πόθος, ο έρωτας, η τόλμη, η ποίηση, η ίδια η ζωή. Η ζωή που νόμιζε για πάντα χαμένη. Μίλησαν, άφρονες, για δεσμούς ακατάλυτους, πρόφεραν όρκους βαρείς. Θα βλέπονταν πάλι αύριο, τη νύχτα, στα ερείπια του κάστρου, στα κατοικημένα από πνεύματα πολεμιστών άλλων εποχών ερείπια του κάστρου, του κάστρου που 'ταν χτισμένο στον Γκρίζο Βράχο πάνω από τη θάλασσα. Αύριο.

Ο άντρας γύρισε στο σπίτι του, αργά, και κλείστηκε στο γραφείο του, ενώ σκέψεις του τριβέλιζαν το μυαλό, σκέψεις για την αλήθεια όλων αυτών. Μα ήταν αλήθεια! Τώρα, πλέον, όλα ήταν αληθινά. Γέλασε δυνατά. Επιτέλους, η ζωή του μπορούσε να ξαναρχίσει. Δε σερνόταν μόνο προς το θάνατο. Κι αυτός ο θάνατος μπορούσε να περιμένει! Ο μικρός θεός υπήρχε! Κι εμπρός του μια ανθισμένη ζωή, η μόνη υπάρχουσα, η ποίηση. Μακριά από τα φαντάσματα και τους σκοτεινούς καπνούς. Η φωνή της! Θεέ μου, σ' ευχαριστώ! Η φωνή, που κάτι απροσδιόριστο τού θύμιζε, ξυπνούσε μέσα του παλιές, λήθαργες μνήμες, μιας νιότης νεκρής. Ήταν η φωνή του έρωτα. Αυτή ήταν. Βυθίστηκε σ' έναν ύπνο με έγχρωμα όνειρα.

Η ημέρα πέθανε, πάνω στην ώρα, σα θυσία. Νύχτα. Τα ερείπια του κάστρου. Σκοτάδι. Συναντήθηκαν. Ζούσαν στο όνειρο του έρωτα. Ο πάλαι ποτέ αριστοκράτης με τα τριμμένα ρούχα. Το ντόμινο, με μια μπερτα να της αφήνει μόνο τα ακροδάχτυλα γυμνά. Σε ποιο θεατρικό έργο ήσαν πρωταγωνιστές, με μοναδικούς θεατές τις γκρεμισμένες επάλλξεις και τις μνήμες των αρχαίων πολεμιστών; Ο άνεμος έπαιρνε τα λόγια

τους, σκορπίζοντας στην ατμόσφαιρα λέξεις έρωτα και όρκους καινούργιους για παντοτινή αγάπη. Και, μαζί, την αλήθεια, που ώς τότε τής είχε κρύψει. Για την άλλη γυναίκα, που οι άνθρωποι ονόμαζαν σύζυγό του και— Ω! Πόσο δύσκολο ήταν, πόσο καταδικασμένο έμοιαζε αυτό που ζητούσαν οι ψυχές τους!

Εκείνη φάνηκε συνετότερη. Εξομολογήθηκε κι η ίδια το δεσμό της με κάποιον άντρα — μα γνώριζε τη λύση. Γνώριζε τη λύση, του είπε. Η Σελήνη ξεπρόβαλε πίσω από ένα λευκό σύννεφο, και μια λάμψη φάνηκε στο στήθος της. Τον έσυρε κοντά της, κόλλησε τα χείλη της στα δικά του, τυλίγοντάς τον με τη σκιά της μπέρτας της. Κάτι μακρύ, λεπτό και παγωμένο σαν το θάνατο βρέθηκε στα χέρια του. Προσπάθησε να διακρίνει την έκφραση του προσώπου της κάτω από το αραχνένιο υφάδι που της σκέπαζε το πρόσωπο. Εκείνη αναρρίγησε. Ο άντρας κατάλαβε τι του ζητούσε. Είδε μεμιάς τι όφειλε να πράξει. Χωρίστηκαν, αφού όρισαν συνάντηση για την επομένη, στον ίδιο τόπο, και τράβηξαν, σιωπηλοί, ο καθένας προς μια διαφορετική πύλη του ερειπωμένου κάστρου.

Περιπλανήθηκε στο δρόμο ως την αυγή. Κουρασμένος, έφτασε στο σπίτι του. Το λάβδανο, τελευταίο καταφύγιο, τον περίμενε, ακριβός φίλος, προστάτης. Τα μάτια του, άδεια, κοιτούσαν απλανή έξω από το παράθυρο, δίχως νόημα. Άδεια.

Ονειρεύτηκε. Γινόταν μεγάλος, περισσότερο μεγάλος απ' όσο έπρεπε, γινόταν γίγαντας δίχως να είναι. Έβλεπε από ψηλά τον κόσμο, την ίδια στιγμή που ένα χαλίκι τον αναποδογύριζε και τον πλάκωνε. Είδε τα πουλιά. Άρχισαν να τον κυνηγούν, σα να 'ταν σκουλήκι, κι αυτός χωνόταν σε μικρές τρύπες του εδάφους για να κρυφτεί, μάτωνε τα δάχτυλά του σκάβοντας τη γη, τα πουλιά τον έφταναν, τον έφτασαν, άνοιξαν τα στόματά τους να τον σπαράξουν, ενώ τα γαμφά τους νύχια ξέσχιζαν τις σάρκες του. Ξύπνησε ξέπνοος, χλομός, με αρρωστημένα μάτια. Το κεφάλι του έκαιγε απ' τον πυρετό, ωστόσο έτρεξε στην πόρτα, την ξεκλείδωσε —έξω είχε νυχτώσει ξανά—, ανέβηκε τα σκαλοπάτια για το επάνω πάτωμα, άνοιξε μια συγκεκριμένη πόρτα και όρμησε μαινόμενος προς τη μορφή που κοιμόταν σκεπασμένη ένα λευκό πάπλωμα. Έμπηξε το μαχαίρι στην ανύποπτη σάρκα, μία, δύο, τρεις, τέσσερις, αμέτρητες φορές, τα σκεπάσματα, τα χέρια

του, το πρόσωπό του βάφτηκαν στο χρώμα του ζεστού, ζωντανού αίματος, άφησε την παγερή λάμα να κυλήσει από τα ανοιγμένα του δάχτυλα και με αναποδογυρισμένα μάτια έπεσε στο δάπεδο. Ένα ρολόι χτύπησε μία, δύο, τρεις, τέσσερις, αμέτρητες φορές, και το μυαλό του βάφτηκε στο χρώμα του καυτού, νεκρού αίματος.

Εύπνησε. Νόμιζε πως το ρολόι χτυπούσε ακόμη. Καθάρισε το μαχαίρι και το άφησε πάνω στο κρεβάτι, δίχως να ρίξει το βλέμμα του στο πτώμα.

Έξω έβρεχε. Ώσπου να φτάσει στα ερείπια του κάστρου, η βροχή είχε περάσει τα ρούχα του, περονιάζοντάς του τα κόκαλα. Το κοστούμι ήταν ξηλωμένο σε πολλές μεριές, φανερώνοντας την πραγματική όψη του χρόνου.

Ο άνεμος, που ούρλιαζε, κι η συνοδεία των κυμάτων μετασίωναν τα χαλάσματα σε τόπο ιερό, επουράνιο, μα πάλι, πάλι, ανοίκειο. Εκείνη δεν τον περίμενε.

Σαν αστραπή μέσα στο πιο βαθύ, κολασμένο σκοτάδι, η αλήθεια, που πάντα βρισκόταν εκεί, εμπρός του, φανερώθηκε, πλέον, μεγαλοπρεπής, καταστροφική.

Άρχισε να τρέχει πίσω, πατώντας στα βήματα που 'χε χαράξει πρωτύτερα στη λάσπη, παλεύοντας με τον άνεμο που φυσούσε αντίθετα. Ο ουρανός σχιζόταν από φρικτές, σαν ξυλιασμένα, λιπόσαρκα δάχτυλα, αστραπές, ενώ ο μανιασμένος τους ήχος τού τρυπούσε την καρδιά. Επιτέλους, έφτασε.

Το κλειδί τού έφυγε απ' τα χέρια, κι έπεσε στα βρόμικα νερά για να το φάξει. Το βρήκε. Με χέρια που έτρεμαν το έβαλε στην κλειδαριά, το έστριψε μία, δύο, τρεις, τέσσερις, αμέτρητες, τρελές, φρενιασμένες φορές. Η πόρτα άνοιξε, και πίσω της έχασκε το σκοτάδι.

Ανέβηκε τη σκάλα. Του φάνηκαν ατέλειωτα τα σκαλοπάτια, τα μουσκεμένα του παπούτσια γλιστρούσαν στις γυαλισμένες σανίδες. Βρήκε την πόρτα και την άνοιξε τσακίζοντάς την με τον ώμο του.

Είδε το κρεβάτι, είδε τα ματωμένα σκεπάσματα, είδε το κομματιασμένο κορμί, είδε το μαχαίρι, κι εκεί, κάτω από το κρεβάτι, κάτω, στα πόδια του κρεβατιού, είδε την άκρη από ένα ντόμινο.

Βήματα

Ηταν μια σειρά από καθαρογραμμένα πάνω στο χιόνι αποτυπώματα δύο γυμνών ματωμένων πελμάτων, κι ένας σκυφτός άνθρωπος που τα ακολουθούσε. Τίποτε άλλο μέσα στη νύχτα. «Βρίσκομαι πίσω τους όλη μου τη ζωή». Ο άνθρωπος έσφιγγε στο χέρι του ένα σκαλισμένο παλιό μαχαίρι. Εάν το παρατηρούσες με μεγαλύτερη προσοχή, έβλεπες πως ήταν ένα τυλιγμένο τον εαυτό του χαρτί ή, ενδεχομένως, μια πένα. «Δε μ' ενδιαφέρουν πια οι γυναίκες και το θέατρο. Είμαι γέρος, αλλά μπορώ να παραβγώ στο τρέξιμο πολλούς νεότερους μου. Αν υπάρχουν πια τέτοιοι στην πόλη». Έτρεξε.

Το χιόνι δε σταματούσε να πέφτει πυκνό, δημιουργώντας την εντύπωση, καθώς ενωνόταν

με το σκοτάδι, ενός λευκού παγωμένου ψηφιδωτού. «Τώρα το αίμα φαίνεται πως βάφει τα χνάρια πηγάζοντας από το χώμα και όχι από τη σάρκα. Τι παραλογισμός!» Κι ήταν τα ίχνη περισσότερο μουσκεμένα από πριν στο αίμα, σάμπως εκείνος που βρισκόταν στην άκρη του άλικου νήματος να βάδιζε πατώντας με επιμέλεια πάνω σε προαποφασισμένα από πριν σημεία τού αιμόφυρτου εδάφους, παύοντας έξαφνα να είναι αυτός ο τραυματίας, αλλά μάλλον η γη ή το χιόνι.

Και η πύλη ενός δημόσιου κήπου φάνηκε ανοιχτή κάπου στο τέλειωμα του δρόμου, παρά την προχωρημένη ώρα και τον καιρό, και τα ίχνη, σέρνοντας πίσω τους τον άνθρωπο, τρύπωνσαν μέσα της, σαν υπνωτισμένη τροφή σε στόμα μυθικού ζώου. «Ξέρω πως είναι παγίδα».

«Ξέρω αυτόν τον κήπο γιατί κάποτε τον διέτρεξα ξανά. Ξέρω αυτά τα ίχνη γιατί κάποτε τα είχα πάλι ακολουθήσει. Στην αρχή μαζί με άλλους, έπειτα, όπως και τώρα, μόνος. Ξέρω την έκβαση των σημείων και τη σημασία τους. Είναι τα ίδια πάντοτε, δεν παραλλάσσουν, ούτε αφήνονται βορά στον μεγαλύτερο των θεών. Είναι τα ίδια σημεία και τα ίδια ίχνη, και το αίμα δε διαφέρει».

Αλλά η Μνημοσύνη έχει συνήθειο να απατά τον άνθρωπο που δεν την επικαλείται, χωρίς πραγματικά να φέρει η ίδια την ευθύνη της απάτης. «Στο τέλος ηχούν ουράνιοι ήχοι, κι είναι το Λευκό ο Βασιλιάς, και το Φως ο Νικητής. Ας γίνει έτσι!»

Κι υπήρχαν Γίγαντες πολλοί στον κήπο: δέντρα τροπικά και υπέροχα, που υπέφεραν καλυμμένα με χιόνι, σαν κόρες έγκλειστες σε απόρητα κάστρα, και λύγιζαν προσκυνώντας ή ικετεύοντας τη Μητέρα τους Γη, και μετά θέριευαν και μάνιαζαν τινάζοντας το παγωμένο τους στόλισμα, όπως άφρονες Κένταυροι σε έναν χαμένο μύθο ξερίζωναν τα αλογίσια πόδια ή τα ανθρωπίνα κορμιά τους, γιατί δε μπορούσε, ωρύονταν, τα άλογα λογικά να 'ναι, κι άρχιζαν ολόγυρα να σπέρνονται κλαδιά σπασμένα, που δεν τα είχε ο αέρας αποκόψει από τον κορμό, και άγνωστοι καρποί, που πρόλαβαν και ωρίμασαν από υπέρμετρη ασυλλογισιά, ξέσκισαν άνθη κοιμισμένα και ρίχτηκαν ολόγυρα: βροχή μέσα στο χιόνι που έρρεε από κρουνούς αστείρευτους — ο άνθρωπος κοντοστάθηκε. «Και το Φως Νικητής. Νικητής». Δάχρυσε. «Το Φως ο Μέγας Νικητής». Τα δάχρυά του ήταν σταγόνες αίμα που κυλούσαν κι έπεφταν πάνω στο αίμα των αποτυπωμάτων,

και ήχος δεν ακουγόταν κανείς από την επαφή. Οι Γίγαντες του κήπου σιώπησαν. «Δε θυμάμαι». Έτρεξε πίσω από τη σειρά των βημάτων που κοκκίνιζαν το χιόνι. Η ορμή του τον έριξε κατάχαμα. Κοίταξε από κοντά ένα ίχνος. Ήταν καθρέφτης. Τινάχτηκε όρθιος με μια κραυγή τρόμου. «Τα παιχνίδια του νου είναι — είναι γέλιο: γέλιο διαβόλου».

Συνέχισε απτόητος, τότε κλαίγοντας, τότε φιλοσοφώντας. Μπήκε, αφού πήδηξε πάνω από έναν θάμνο, σ' ένα ξέφωτο. Στα κλαδιά των δέντρων, που το προστάτευαν ολόγυρα, κρέμονταν ελαφρά στολίδια. Ο άνεμος τα χάιδευε απαλά, κι εκείνα, ζευγαρωμένα μαζί του κι αγγίζοντας το 'να τ' άλλο, ανέδυναν λεπτούς ήχους κρυστάλλινους, μια μουσική μυστική, αφιερωμένη στον άνθρωπο που έφτασε στο Τέλος. «Το ήξερα. Η μουσική του ουρανού».

Λίγο πριν το πραγματικό τέλος, οι νιφάδες του χιονιού μετουσιώθηκαν σε σταγόνες αίμα και έβαψαν το χιόνι στο χρώμα τους. Τα ίχνη χάθηκαν, πνιγμένα στη θάλασσα που τα σκέπασε. Ήταν ένα μόνο το αποτύπωμα, τεράστιο όσο το ξέφωτο, όσο ο κήπος και η πόλη, και δεν είχε

κανέναν να το ακολουθήσει. Ούτε οδηγούσε κάπου πια. «Είναι γαλήνη και θόρυβος ταυτόχρονα. Αυτά είδα».

Ο όρκος

Ο ιππότης κοιτούσε το λόφο εμπρός του. Ίδιος μ' όλους τούς υπόλοιπους που είχε προσπεράσει, κίτρινος, δίχως χώμα και βλάστηση, σπαρμένος βράχια και τυλιγμένος από εκείνη την πυκνή ομίχλη, τη γεμάτη κινδύνους, αρρώστια και δαίμονες.

Πόσο καιρό προχωρούσε, με άλογο ή πεζή, πόσο χρόνο κρατούσε αυτή η άκαρπη αναζήτηση; Οκτώ – οκτώ χειμώνες τον τσάκισαν στην ύπαιθρο, και τούτη ήταν η ένατη άνοιξη. Έπρεπε να βρίσκεται πια κοντά. Ίσως, εδώ, εδώ, πίσω από τον κίτρινο λόφο – μα, αν κάποιος άλλος τον προλάβαινε;

Θεέ μου, ας είμαι εγώ. Ποτέ μου δεν παράκουσα την εντολή. Ποτέ δεν έφαγα μαζί με τους ανθρώπους, ούτε ήπια στα καπηλεια τους.

Βαδίζω ολομόναχος κι έχω ξεχάσει τη γλώσσα μου. Σα φάντασμα περνώ έξω από τις πολιτείες, πάντα αμίλητος, σκιά, ψάχνοντας ολοένα τα Ιερά Σημεία, τυλιγμένος, όταν βρεθώ πολύ κοντά σε κόσμο, με τη μπέρτα που μου χάρισε ο Ιερέας, για να μπορώ, έτσι αόρατος, ανενόχλητος να συνεχίσω. Μήπως δεν ήθελα να κάτσω δίπλα στους άντρες με τ' ασκιά, που 'βγαζαν τόσο γλυκούς ήχους όταν τα φυσούσες, να ξαποστάσω κάτω από τα πελώρια τείχη τού Λεμ, να κόψω ένα γλυκό μήλο στους κήπους της Ουρανίας – τίποτε, τίποτε απ' αυτά, οκτώ χρόνους ψάχνω ολοένα τα Ιερά Σημεία που θα μου φανερώσουν το Άγιο Γκράαλ, και με άνθρωπο δε μίλησα, άντρα είτε γυναίκα. Ας γίνει, Θεέ μου, εγώ να βρω το Γκράαλ, να τυλιχτώ στη δόξα, να γίνω μύθος. Γιατί αξέχαστη θα μείνει σε θεούς και θνητούς αυτή η ανακάλυψη, πρώτα από εμένα, τον ιππότη τού Όσερ, αξέχαστη ανάμεσα σε Γη και Ουρανό.

Ηταν γραμμένο στο αιώνιο βιβλίο της Μοίρας να ήταν πράγματι ο ιππότης τού Όσερ εκείνος που, απ' όλους τούς άντρες του Αρθούρου, θα έβρισκε το κλεμ-

μένο από τους υπηρέτες του Σκότους δισκοπότηρο, το Άγιο Γκράαλ. Μα οι δυνάμεις του Βασιλιά της Νύχτας, του φρικτού κι ανίερου Ζαγκξ, με το καλά κρυμμένο από τους παλιότερους λάτρες του πραγματικό του Όνομα —κατάρα σ' όποιον στο φως της Σελήνης το προσφέρει—, είναι, στο γύρισμα των καιρών, πιο ισχυρές από τη Μοίρα και τις Λευκές Θεότητες. Κι όλοι το γνωρίζουν πως τα ουρλιαχτά του Δαίμονα σκίζουν σα νύχια τίγρης τις ψυχές των αδύναμων ανθρώπων.

Ήταν βαρύς ο όρκος του ιππότη. Στον πόνο των ανθρώπων προσπερνούσε ατάραχος, στη χαρά τους ξεγλιστρούσε σαν καπνός, είχε παραμερίσει τη δική του χαρά και τον δικό του πόνο. Δέκα — δέκα ήταν τα χρόνια που όφειλε, σαν πιστός υπηρέτης του Αρθούρου, να αναζητεί το βάρβαρο αρπαγμένο από το σεπτό βασίλειο δισκοπότηρο. Είχε λησμονήσει τις ιαχές της μάχης και την έξαψη του σπαθιού, ξέφευγε τυλιγμένος στη μπέρτα του Ιερέα απ' τις αψιμαχίες, αυτός, που σα δειλό κανείς δε μπορούσε και δεν θα τολμούσε ποτέ να τον κρίνει.

Ανέβηκε αργά το λόφο και στάθηκε στην κορυφή. Άλλος λόφος θα κυρβόταν πίσω απ' αυτόν, κι έπειτα άλλος, κι άλλος, όμοιος με τους προηγούμενους, ώσπου να έφτανε επιτέλους στη

Χώρα της Θάλασσας κι εκεί να συνέχιζε την αναζήτηση, άκαρπη σαν κομμένη βελανιδιά. Γνώριζε τη μοίρα του – έτσι σκεφτόταν.

Ωστόσο, ίππευε ορθός πάνω στη στολισμένη ράχη του αλόγου κι αβίαστα άρχισε να κατεβαίνει τον μονότονο κίτρινο λόφο. Και οι χωρικοί, εκεί χαμηλά, συγκέντρωναν σωρούς τα ξύλα στα πόδια της γυναίκας: αναίσθητη εκείνη, με τα μαλλιά ξέπλεκα και τραχιά, σχεδόν γυμνή και με βασανισμένο το σώμα, όλο πληγές απ' όπου κύλαγε μαύρο πηχτό αίμα. Και μια στιγμή, καθώς ο ήλιος κρύφτηκε από ένα παράξενο σύννεφο, χαμηλό, το κεφάλι της σηκώθηκε, κι ένα ουρλιαχτό αγωνιάς, η κραυγή του άδικα τιμωρημένου, ξεχύθηκε απ' το ορθάνοιχτο στόμα της – και ράγισε η καρδιά του ιππότη τού Όσερ.

Εφτασε το τέλος. Μόνο για μια στιγμή λησμόνησε το Γκράαλ, κι ήταν αυτό αρκετό για να λυθεί ο Όρκος και για να χαθούν οι ευχές του Ιερέα που τον κρατούσαν απόμακρο. Δεν ήταν άξιος – δεν ήταν ιππότης του Αρθούρου. Ήταν ένα τίποτε πια, ένας πολεμιστής μονάχα, και πάντα πια μόνος.

Βύθισε στη σάρκα του αλόγου τα αγκυλω-

τά του σπιρούνια, κι εκείνο χίμισε στο κατηφορικό μονοπάτι, κουρασμένο από την ανία τόσων χρόνων τροχασμού. Η πολεμική κραυγή πάγωσε το αίμα των χωρικών, καθώς γύρισαν εφιαλτικά τρομαγμένοι να δουν τον γκρίζο θάνατο που κάλπαζε καταπάνω τους. Παράτησαν τα ξύλα με αγωνία κι άρχισαν να τρέχουν αλαφιασμένοι κατά το χωριό – αδύναμοι άνθρωποι, θλιβεροί άνθρωποι.

Το κοντάρι έλαμψε στον ήλιο, που φανερώθηκε ξανά στον ουρανό, κι έγινε ένα με τον άντρα και το άλογο. Κι έπειτα άρχισε, κι οι σάρκες σχίζονταν και μαχελεύονταν κι έπεφταν ματωμένες στο χώμα, χτυπημένες από ένα χέρι μαθημένο και αλύπητο.

Ξανά στη μάχη! Τι κι αν λύθηκε ο Όρκος, τι κι αν χάθηκαν τα μάγια και μου 'ναι άχρηστη η μπέρτα; Είμαι εδώ, επιτέλους, ξανά μέσα σ' αυτό για το οποίο γεννήθηκα – ας βρει άλλος ιππότης το Γκράλ. Εγώ μόνο γι' αυτό είμαι άξιος. Μόνο γι' αυτό χαίρομαι.

Έστειλε το θάνατο πάνω στους άμαθους στην τέχνη της σφαγής χωρικούς ο ιππότης τού Όσερ, τρυπώντας τους τώρα με το σπαθί του, που βάφτηκε γρήγορα κόκκινο σαν την Κόλαση. Ξεπέζεφε για να γευτεί καλύτερα τη μάχη, κυ-

νήγησε τους δειλούς πίσω από τις θημωνιές και τα δέντρα, και πάνω από τα αγχομαχητά, τις τρομακτικές κραυγές του πόνου και τα παρακάλια, ξεχώριζε μονάχα ο δικός του ελευθερωμένος αλαλαγμός. Κοντάρι και σπαθί, σπαθί και εγχειρίδιο, δε γνώρισαν οίκτο εκείνο το καταραμένο απόγευμα.

Η γυναίκα σταμάτησε τις φωνές, βλέποντας το έργο του ιππότη να τελειώνει. Δεν τη βάραιναν άλλο τα δεσμά, και δεν την τρόμαζαν πια οι σωροί από τα ξύλα. Κανείς από τους χωρικούς δε ζούσε πια για να την κάψει.

Ο άντρας γύρισε από το δολοφονικό του κυνήγι, με πανοπλία κόκκινη και χέρια βαμμένα με θάνατο. Κοίταξε εκείνην που είχε σώσει, που για χάρη της έλυσε τον όρκο και πάτησε την τιμή του, τη χαρισμένη στον βασιλιά Αρθούρο. Εκείνη, ευτυχισμένη, του γελούσε.

Δάκρυα κύλησαν από τα μάτια του ιππότη.

Πίσω από εκείνην, στο βάθος, πέρα από τον τελευταίο χαμηλό λόφο, μια γαλάζια πόλη φαινόταν, θαμπή, το σημάδι της προφητείας, ο κρυμμένος ναός τού Γκράαλ. Είχε φτάσει: αυτός ήταν πράγματι ο προορισμένος από τη Μοίρα να βρει το δισκοπότηρο – αυτός, ο ιππότης τού Όσερ.

Δεν έχασε άλλο καιρό. Έβγαλε προσεκτικά

το θώρακα, σφήνωσε το σπαθί στη σχισμή ενός βράχου και μ' έναν αναστεναγμό αφέθηκε να πέσει πάνω του.

Την ίδια στιγμή, ταραχτήκε το γυμνωμένο σώμα της γυναίκας, και άνοιξε. Ο δαίμονας βγήκε απ' το κουρελιασμένο κορμί και βρυχήθηκε με θρίαμβο λόγια φρικτά και ακατάληπτα, που σήμαιναν: «Πάει κι αυτός! Ακόμη τρεις και το Γκράαλ θα μείνει για πάντα δικό μας, Άρχοντα – για πάντα δικό μας!», ή κάτι τέτοιο.

Οι λέξεις

Στο απόγειο της ευφυΐας και της δόξας του —τουλάχιστον όσον αφορούσε τον κύκλο των ενδιαφερομένων για το έργο του και εκείνων των, μη εξαιρετέων, ράθυμων λάτρειων της λογοτεχνίας, και μόνον αυτής συνήθως, τους οποίους αυτή η εγωιστική αγάπη, διπλά εγωιστική δηλαδή (εφόσον η ίδια η αγάπη, από μόνη της, ως τέτοια μόνο γνωρίζεται), καθιστά ενδιαφέροντες μεν, αλλά όχι απαραίτητους σε μια συντροφιά— ένας συγγραφέας, που το έργο του κρινόταν από τους πολλούς ως εξαιρετικά δυσνόητο ή και στριφνό ακόμη, αποφάσισε να εμφυσήσει όλη του τη «Θεία Χάρη», όπως επέμενε να ονομάζει το σπάνιο ταλέντο του, σε ένα, μοναδικό γραπτό και, συνάμα, το τελευταίο του.

Με απόλυτη πίστη στην ιδέα πως η αληθι-

νή τέχνη πηγάζει από την απλότητα, θέλησε το έργο αυτό να γίνει όσο το δυνατόν αφαιρετικό, εάν πραγματικά είχε την αξίωση να επιθυμεί να του προσδώσει το χαρακτηρισμό του «τέλειου». Δεν έπρεπε να επιτρέψει σε καμία λέξη να καταλάβει τη συγκεκριμένη θέση που δικαιωματικά ανήκε σε κάποιαν άλλη μέσα σε μία πρόταση. Αν ήταν δυνατόν να χωρούσε το Σύμπαν στο βιβλίο του, με παραγράφους ή απλές φράσεις αφιερωμένες σε κάθε αστέρα. Μα έδιωξε τούτη την ιδέα πολύ γρήγορα από το μυαλό του. Η τελειότητα που ονειρευόταν πήγαζε απ' το υλικό του κενού ανάμεσα στους γαλαξίες, τους ήλιους ή τους έρωτες. Αυτό το μη χειροπιαστό υλικό έπρεπε να ανακαλύψει και να υμνήσει. Απέριψε τον πεζό λόγο εξ αρχής. Παρόλο που ξέχωρα την αγαπούσε, απέριψε σύντομα και την ποίηση. Ο λόγος του δεν έπρεπε να είχε όνομα ούτε να υπακούει στους κανόνες κάποιας κατηγορίας. Θα 'ταν ο λόγος, απλώς, και θα 'ταν τέλειος.

Κάποια στιγμή, το αντιλήφθηκε: είχε ήδη προχωρήσει πολύ. Τα μάτια του ολοένα βάραιναν. Μεταμορφώθηκε. Είχε προχωρήσει πολύ περισσότερο. Τώρα, έμενε να εργαστεί. Μπροστά του εμφανίστηκε το μελλοντικό του έργο σ' όλη του τη λαμπρότητα. Ήταν ένα όνειρο, και δε μπο-

ρούσε να μεταφέρει τις λέξεις του, που ήταν γραμμένες στη μόνη γλώσσα που γνωρίζει ο Κόσμος. Έσχυψε το κεφάλι. Εγκατέλειψε τη ζωή για να αποσιωθεί στην τέχνη του. Δεν έπρεπε να παρυσυρθεί απ' τη βιασύνη. Δε βιαζόταν. Γνώριζε πως θα έφτανε στο τέλος.

Να βρω το μαργαριτάρι σε μια θάλασσα λέξεων. Θα γίνω δύτης, παρά την ηλικία μου. Ελάτε σ' έναν χρόνο από σήμερα στον πύργο τού Μ. Μάλλον θα 'μαι σε θέση να σας ανακοινώσω το πρώτο μέρος της εργασίας μου. Σας φιλώ».

Μ' αυτό το σημείωμα ενημέρωσε τους φίλους του για τη φυγή του από την πόλη και την εγκατάστασή του σ' έναν τόπο απόμακρο, δεκάδες χιλιόμετρα μακριά από οποιοδήποτε άλλο ανθρώπινο δημιούργημα. Όμως το ιδανικό μέρος, κατά τους συλλογισμούς του, για να τραγουδήσει η καρδιά του τον ύμνο της στο Σύμπαν και να λάβει ως ανταπόδοση τη φράση του τέλειου. Μια φράση. Μία φράση. Ήταν αρκετή, Θεέ μου, για να εκφράσει τη δύναμη των αστέρων, την αντάρα του ανέμου, το μαχαίρι του πάθους ή την τρέλα του θανάτου; Όχι, συλλογίστηκε. Μα έφτανε για

να λάμψει από μέσα της η στιλπνή ομορφιά της απλότητας — μόνον αυτό.

Πέρασε ένας χρόνος. Την παραμονή, ονειρεύτηκε. Έκανε μία βιαστική περιγραφή ο ίδιος, αργότερα:

«Βρίσκομαι σ' ένα καραβάνι που διασχίζει την έρημο. Αγνοώ την όποια ταυτότητα της ερήμου. Το ύψος στο πρόσωπό μου με εμποδίζει από το να κοιτώ δεξιά ή αριστερά. Μ' αυτό τον τρόπο δεν είμαι σε θέση να γνωρίζω τους υπόλοιπους της ομάδας. Κάτω από τα πόδια μου νιώθω το υπνωτικό λίκνισμα της καμήλας — ό,τι μου φανερώνει την κατάσταση στην οποία με έχει φέρει ο ύπνος. Εμπρός, διακρίνω μίαν όμοια με τη δική μου, όπως υποθέτω, μορφή: αρχίζω να πιστεύω πως πρόκειται για εμένα τον ίδιο. Σκέφτομαι πως είτε το καραβάνι αποτελείται από μία σειρά εαυτών μου είτε είναι, απλώς, η Δική μου Σχιά. Ξαφνικά —και ενώ ως τώρα το αγνοούσα— συνειδητοποιώ ότι βαδίζουμε μέσα στη νύχτα. Προσπαθώ να στρέψω τα μάτια μου ψηλά ή να σηκώσω το κεφάλι. Είναι αδύνατον. Κάποια δύναμη, ένα βάρος κρατά το κορμί μου σε μια όρθια, άκαμπτη στάση. Τα μάτια μου εξακολουθούν να μένουν καρφωμένα στη μορφή που ακολουθώ. Ορισμένες στιγμές, ίσως περιοδικά,

ο αναβάτης χάνεται, κρυμμένος στο σκοτάδι ή σε μια γκριζα ομίχλη. Σκέφτομαι πως το υποζύγιό μου προχωρεί χωρίς καμία παρότρυνση εκ μέρους μου. Νιώθω το χρόνο ή τη διαδοχή του μελετώντας τις αλλαγές που συμβαίνουν εμπρός μου. Πιστεύω πως στον ουρανό δεν υπάρχουν αστέρια και συλλαμβάνω μιαν υποψία φόβου. Έχει τρυπώσει στο μυαλό μου, συνδυασμένη με μνήμες από κάτι που έχω στο παρελθόν διαβάσει: πρόκειται για το μύθο του Λαβυρίνθου και για κάποιον βασιλιά της Ανατολής, ο οποίος, εμπνευσμένος από τον Μίνωα, έφτιαξε στον κήπο του παλατιού του ένα δαιδαλώδες κατασκεύασμα όπου φυλάκιζε τους εχθρούς του. Ο θρύλος που συνόδευε το Λαβύρινθο μιλούσε για μαχαίρια με λαβή από κέρατο ταύρου, μιαν έρημο κλεισμένη στους διαδρόμους του κι έναν Θεό που είχε χάσει το δρόμο του προς την έξοδο. Αρχίζω, επιτέλους, να τρομοκρατούμαι.

»Σε κάποια δεδομένη στιγμή επιθυμώ, με αγωνία, να πλησιάσω τον προπορευόμενό μου. Ανήμπορος, για λόγους που δεν εξέτασα, να βιάσω το ζώο μου, πέφτω σε μια ληθαργική κατάσταση, απ' όπου με συνεφέρει η απροσδόκητη παραδοχή τού ότι η απόσταση μεταξύ μας ολοένα και λιγοστεύει. Κρατώ την αναπνοή μου. Νιώθω

ικανός να την κρατήσω για πάντα. Γρήγορα, από ένα σημείο κι ύστερα, γρηγορότερα απ' όσο μπορούσα να φανταστώ ή να ελπίσω, έχω φτάσει πίσω του. Αμέσως, τον πλευρίζω και, τώρα, ξέρω πως Εκείνος με κοιτά. Μηχανικά, επιχειρώ να γυρίσω το κεφάλι μου προς το μέρος του. Το κατορθώνω αγόγγυστα. Τα μάτια μου, όμως, είναι σε θέση να κοιτούν μόνον μπροστά. Ο αναβάτης έχει σκεπασμένο το πρόσωπό του όμοια με το δικό μου. Δεν ακούγεται κανείς ήχος. Μόλις προσπαθώ να του μιλήσω, απομακρύνεται με ταχύτητα, σα φιγούρα σε Θέατρο Σκιών. Μένω μόνος, ξανά, με τη διαφορά πως, τώρα, η αίσθηση της μοναξιάς είναι στερεή, απτή, την αισθάνομαι σαν πρόσθετο φόρεμα στην πλάτη μου.

»Επιστρέφω στην πρώτη κατάσταση. Μπροστά μου βαδίζει Εκείνος. Δεν τον διακρίνω, διότι τώρα είναι η Ώρα της Ομίχλης. Όταν διαλύεται, βρίσκεται πράγματι εκεί. Πιστεύω πως μπορώ να καθορίζω το μέλλον, εφόσον γνωρίζω τι πρόκειται να συμβεί έτσι και θελήσω να τον ξαναπλησιάσω. Η παραδοχή αυτού, όμως, σημαίνει την αιώνια πορεία μου στην έρημο. Αποφασίζω να τον σκοτώσω.

»Με μεγάλη προσπάθεια, μολονότι, τελικά, εύκολα, όπως μπορώ να συμπεράνω, νιώ-

θω το ζώο μου να γλιστρά προς τα εμπρός. Στο ένα μου χέρι έχει τοποθετηθεί ένα μακρύ μαχαίρι, κυρτό. Βαδίζω παράλληλα μ' Εκείνον. Ξέρω πως πρέπει να κλείσω τα μάτια για να μην απομακρυνθεί. Σηκώνω το μαχαίρι ως το ύψος του κεφαλιού μου, που μένει άκαμπτο και κοιτά ίσια εμπρός. Τινάζω το οπλισμένο μου χέρι προς το στήθος του Άλλου αναβάτη.

»Καταλαβαίνω πως έχω λαθέψει στο σημάδι, όταν —τώρα μπορώ να κινήσω το κεφάλι και τα μάτια, σάμπως αυτό να ήταν ο μόνος τρόπος για να τα καταφέρω— βλέπω, χωρίς τρόμο, το μαχαίρι καρφωμένο ως τη λαβή στην καρδιά μου, που σπαράζει άηχα. Εκείνος έχει εξαφανισθεί, σα φιγούρα σε Θέατρο Σκιών. Προσπαθώ να βγάλω το μαχαίρι από το σώμα μου, όμως, αντίθετα, το γυρίζω πολλές φορές, ώσπου το στήθος μου κομματιάζεται. Τα ρούχα μου βάφονται κόκκινα. Η σκηνή γεμίζει φως. Συνηθισμένος στο σκοτάδι, τυφλώνομαι. Στο τέλος, πιστεύω πως το στιγμιαίο φως, αν δεν ήταν ψεύτικο, ανήκει στην προϊστορία. Τίποτε άλλο. Η συνείδησή μου συλλαμβάνει μία λέξη».

Με το πέρασμα του πρώτου έτους, πιο πολύ ως ανάμνηση της ιστορικής εκείνης ανακοινώσεως, αλλά και με περιέργεια για το τι θ' ακούσουν, οι φίλοι του συγγραφέα συγκεντρώθηκαν στον πύργο τού Μ. Ένας υπηρέτης τούς οδήγησε στο σαλόνι, όπου το τζάκι σκόρπιζε με θόρυβο κόκκινες λάμψεις και ζέστη. Χρειάστηκε να περιμένουν ώς το απόγευμα για να δουν τον φίλο τους να ανοίγει μια πόρτα και να εμφανίζεται εμπρός τους. Φαινόταν πιο γερασμένος απ' όσο δικαιολογούσαν οι τριακόσιες εξηνταπέντε ημέρες, που βάραιναν σ' όλων τις πλάτες. Στα μάτια του οι φλόγες από το τζάκι δημιουργούσαν μία σπίθα λευκή. Δεν κάθισε δίπλα τους. Πρόφερε μια λέξη, έναν ήχο, μάλλον, και έφυγε. Η σπίθα παρέμεινε στα μάτια του, μολονότι είχε στρέψει τη ράχη στη φωτιά. Μα εκείνοι δεν το πρόσεξαν. Είχαν ακούσει, απλώς, το επιφώνημα «Ω!» Κάποιοι υποστήριξαν πως επρόκειτο για το αρσενικό άρθρο, «Ο», αλλά αναγκάστηκαν να συμφωνήσουν με τους υπόλοιπους, μόλις εκείνοι τούς θύμισαν τον τόνο με τον οποίο ειπώθηκε η λέξη. Μία λέξη. Ο υπηρέτης τούς ανακοίνωσε πως ο κύριός του τους παρακαλούσε να ξαναγυρίσουν σ' έναν χρόνο, πάλι, στον ίδιο τόπο.

Ο χρόνος πέρασε με αναποδιές για όλο τον κόσμο, σαν κάθε άλλον. Ωστόσο οι ίδιοι άνθρωποι δεν αθέτησαν τη νοερή τους υπόσχεση. Βρισκόντουσαν ξανά στον πύργο του Μ., δίπλα στο ίδιο τζάκι, που έστελνε επάνω τους τις ίδιες, σκέφτηκαν, λάμπεις, την ίδια ζέστη. Ένας ακόμη χρόνος είχε περάσει. Έγινε απόγευμα και, καθώς το εκκρεμές χτυπούσε για έβδομη συνεχή φορά, οι φίλοι κοίταξαν την πόρτα που άνοιγε. Ο συγγραφέας μπήκε στο δωμάτιο. Τα μαλλιά του ήταν ολόλευκα, και το δέρμα του, ιδίως τα δάχτυλα, είχε το ίδιο, λευκό, χρώμα. Έκλεισε τα μάτια, τα ξανάνοιξε και, κοιτάζοντας την οροφή, απήγγειλε: «Τελευταία». Γύρισε και βγήκε από την αίθουσα. Οι άνθρωποι κοιτάχτηκαν αναμεταξύ τους, κι ένας τους μονάχα βρήκε το κουράγιο να ψιθυρίσει: «Έχει το βλέμμα ενός αγίου...»

Τούτη τη φορά δεν υπήρχαν περιθώρια παρανοήσεως. Μα μόνο ελάχιστοι από την ομάδα τόλμησαν να προχωρήσουν σε κάτι πιο χειροπιαστό από εικασία όσον αφορούσε την Τρίτη Λέξη, αν υπήρχε, ή τη σημασία των δύο πρώτων. Τους δόθηκε πρόσκληση, πάλι, για τον επόμενο χρόνο. Είχαν όλοι τους παρατηρήσει το φως που έκαιγε στα μάτια του.

Ενας-ένας οι δώδεκα μήνες τυλίχτηκαν γύρω από το κορμί των ανθρώπων. Υπήρξαν στιγμές χαράς, ίσως ευτυχίας, μα ο πόνος πάντα υπερτερούσε, όπως πάντα νικά. Η Γη γυρνούσε γύρω από τον Ήλιο και γύρω από τον εαυτό της και γύρω από το απόλυτο κέντρο του Σύμπαντος δίχως βιασύνη. Κάπου, ίσως, βασίλευε η τελειότητα. Όμως όχι στις ψυχές των άμοιρων ανθρώπων. Οι πόλεμοι μαίνονταν σαν τυφώνες αφανίζοντας, μεταδίδονταν σαν αρρώστιες αθεράπευτες. Ο ποιητής εργαζόταν στον πύργο του. Έβλεπε κόσμους πάγου και κόσμους φωτιάς με το πνεύμα του, συνέθετε σονέτα πάγου και φωτιάς, απέπνεε πάγο, φωτιά. Είδε το Τέλος και την Αρχή, να ορίζουν ένα σημείο που ήταν ένας Κόσμος, είδε το Καλό να ταυτίζεται με το αντίθετό του, το πρόβατο να σπαράσσει την τίγρη. Έγραφε και απέρριπτε, έσκιζε τα φύλλα που κεντούσε η πένα του, κοιμόταν σε στρώματα βιβλίων και σημειώσεων. Είχε περάσει ένας χρόνος.

Ο πύργος τού Μ. ορθωνόταν στο σκοτάδι. Κάτω, χαμηλά, η θάλασσα κατέστρεφε το βράχο σκάβοντας, αβίαστα, σπήλαια. Οι φίλοι του συγγραφέα ένωσαν το Χρόνο να τυλίγει τον πύργο μ' ένα σύννεφο. Ήταν αργά. Το γνώριζαν.

Εκείνος ήταν άρρωστος. Ανέβηκαν ώς το υπνοδωμάτιό του. Έσκυψαν το κεφάλι εμπρός στην ιερότητα της μορφής του. Ήταν γερασμένος. Πολύ. Ανεπίστρεπτα.

Άνοιξε τα μάτια, που δεν έβλεπαν πια. Οι άνθρωποι το κατάλαβαν. Πρόσεξαν το χαμόγελό του, που το 'χε χαράξει η αρρώστια, ή ίσως τα παντοδύναμα γηρατειά, εκείνο το ανεξίτηλο, λες, χαμόγελο στα χείλη του. Τους έγνεφε. Προχώρησαν διστακτικά και πλαισίωσαν το κρεβάτι. Ο ποιητής άνοιξε το στόμα του και πρόφερε, προτού σβήσει σα σπίθα, μια λέξη.

Τοποθετώντας τη μαζί με τις προηγούμενες, οι υπόλοιποι αντίκρισαν τη μεγαλειώδη ειχόνα του τέλειου.

Κάδμος

Λένε, αυτοί που γνωρίζουν τους αρχαίους θρύλους και τα παραμύθια —και προτιμούν να τα διηγούνται αργά, το βράδυ, όταν έξω, ίσως, βρέχει απαλά—, πως ένα από τα πολλά παιδιά του ωκεάνιου Ποσειδώνος, του θεού που απέπνεε την οσμή του ταραγμένου ήχου της παλίσροιας και στόλιζε τα μαλλιά του με πίνες και χτένια, ένας γιος —ζωντανή μαρτυρία της νύχτας ή της ημέρας που ο θεός πέρασε με μια νύμφη—, ανυπομονώντας να βγει έξω από την κοιλιά της μητέρας του, έσκισε το νεραϊδίσιο κορμί της μ’ ένα κοχύλι κι έναν ιππόκαμπο.

Ο πατέρας του χολώθηκε μαζί του, και τον τιμώρησε φυλακίζοντάς τον στα βάθη των ωκεανών, εκεί όπου δε φτάνει ούτε σπίθα φως, μόνο βασιλεύει το πηχτό, αδιαπέραστο σκοτάδι,

και αξεδιάλυτες σκιές κτηρίων, θεάτρων και ναών κόβουν το δρόμο στα πλάσματα του βυθού — οι πολιτείες της Λεμουρίας και της Λ'ρούε.

Το παιδί μεγάλωνε, μεγάλωνε, δίχως να γνωρίζει τον Ήλιο, που με το άρμα του όλο χάραζε τον ίδιο δρόμο στον αρχαίο Ουρανό για να χαρίσει στους ανθρώπους τη θέρμη, τη χαρά και τα χρώματα.

Ούτε οι κινήσεις των αστεριών είχαν ποτέ ανάψει τη φαντασία του, μήτε οι κομήτες, που επισκέπτονταν συχνά τη Γη εκείνους τους καιρούς, άστραψαν τα μάτια του.

Δε γνώρισε τα πλοία των ανθρώπων — ούτε είδε τον Ίκαρο να χάνεται στα κύματα, την ώρα που μάθαινε εκείνος την παλιά Απάντηση.

Ζούσε στα βάθη, συντροφιά με την Ειρήνη και την Άγνοια και τη Μοναξιά.

Η μάνα του του χάρισε την ομορφιά και τη λεπτότητα του προσώπου, τα λεπτά δάχτυλα με τα κοράλλινα νύχια, τα μαλλιά στο χρώμα της ανεμώνης του ενάλιου βράχου, και την αιώνια νεότητα. Ο πατέρας του τα ευκίνητα πόδια με τις χρυσές μεμβράνες, τη δύναμη του νερού και τη λαχτάρα του πόθου. Αλλά στα βάθη της θάλασσας τα κάτοπτρα είναι άχρηστα, κι ο γιος του Ποσειδώνος δε γνώριζε τη μορφή του.

Και πέρασαν χίλιοι χειμώνες, κι η Γη τυλίχτηκε στο χιόνι του μύθου χίλιες φορές. Οι άνθρωποι πολέμησαν σε χίλιους πολέμους. Και οι νεκροί ήσαν χιλιάδες μυριάδες και θάφτηκαν στ' απέραντα νεκροταφεία του κόσμου.

Μα η μακροθυμία του Άρχοντα της Θάλασσας, σαν πέρασαν οι χίλιοι χειμώνες, έπνιξε την αιώνια οργή του. Ο χρόνος μαλάκωσε την καρδιά του, κι ο Ποσειδών επέτρεψε στον γιο του για μια, μοναδική, στιγμή ν' ανέβει από τα βάθθη των άγριων βυθών, για μια, μοναδική, στιγμή ν' ανέβει στην κορυφή των κυμάτων. Στην επιφάνεια, στο φως. Κι ο γιος υπάκουσε στην προτροπή.

Πιο γρήγορα από τη σκέψη, ο μικρός θεός, χτυπώντας μία φορά τις μεμβράνες των ποδιών του, αναδύθηκε, κοίταξε, με τα πορφυρά του μάτια, και, δίχως να χάσει καιρό ή να παρακούσει, βούτηξε πάλι, απαλά, με την κίνηση του φυκιού και τη λυγεράδα του δελφινιού, στα σκοτεινά νερά, όπου τον καλούσε η Ζωή και το Πεπρωμένο του.

Σα να τον περίμεναν εκεί, πιστά, στο σκοτεινό του ανάκτορο, βρήκε ένα άγραφτο φύλλο από πάπυρο κι ένα φτερό γλάρου.

Άνοιξε μία λεπτή φλέβα στο μπράτσο του και, με το αίμα που χύθηκε, χάραξε, κρατώντας επιδέξια το φτερό, σύμβολα και εικόνες μαγικές. Ήταν ένα ποίημα, κι αυτό συνέβαινε για πρώτη φορά στην Ιστορία των θεών και των ανθρώπων. Κι ήταν ένα ποίημα λύπης και, αλίμονο, αφόρητου, αβάσταχτου, σαν το βάρος ενός όρους από νερό, πόνου. Το παιδί έσβησε σαν ελπίδα. Κι ήταν ο πρώτος θεός που πέθαινε.

Λένε, όμως, αυτοί που γνωρίζουν καλά τη γλώσσα των θρύλων και των πανάρχαιων ιστοριών, που ακόμη ζουν και τραγουδιούνται με ήρεμη, βαθιά φωνή, δίπλα στη φωτιά, τα βράδια, πως τη στιγμή, τη μοναδική εκείνη στιγμή που ο γιος του Ποσειδώνος κοίταξε τον κόσμο, ένα δάκρυ κύλησε από το μάτι του. Ο άνεμος πήρε το δάκρυ και το στροβίλισε στις δίνες του, πάνω από τη θάλασσα, πάνω από τη γη και τις πεδιάδες με τις πόλεις των ανθρώπων. Το έφερε ως την Πρώτη Λίμνη, στο κέντρο της Μεγάλης Ηπείρου. Το δάκρυ, κυλώντας στα δέντρα που φύτρωναν στις όχθες της Λίμνης, έκλεψε τη θωριά τους και χάθηκε στα νερά, ζωγραφίζοντας τ' αντικαθρεφτίσματά τους. Κι είναι

αυτά τόσο χειροπιαστά, για όσους έχουν τη θάλασσα για κατοικία, όσο τα ίδια τα δέντρα για τους υπόλοιπους, τους γήινους θεούς και ανθρώπους.

Άλλοι, πάλι, ισχυρίζονται πως, στο στοιχειώδες εκείνο κομμάτι του Χρόνου, ο νεαρός θεός πρόλαβε να ρίξει, σε κάποιαν ακτή, ένα κοχύλι. Αν κολλήσει κανείς το αυτί στο στόμιό του, θ' ακούσει τον ήχο των κυμάτων, όπως αυτά κλείνουν επάνω από τον γιο του Ποσειδώνας. Και, μερικές φορές —αν έχει ησυχία κι είναι μόνος—, ένα κλάμα.

Η Κυρία της Όπερας

Ο Ροετιανός γύρισε, έπειτα από εικοσιοχτώ χρόνια, στην πόλη όπου γεννήθηκε. Είχε φύγει από αυτήν, μωρό ακόμη, όταν ο πατέρας του, μη μπορώντας ν' αντέξει το θάνατο της γυναίκας του, πάνω στη γέννα, πήρε τον γιο του και πήγε να ζήσει μ' αυτόν στην πρωτεύουσα, εγκαταλείποντας το σπίτι του στα φασματικά χέρια των ψυχών που, όπως πίστευε, το στοίχειωναν.

Στην πρωτεύουσα, ο Ροετιανός μεγάλωνε, παίρνοντας την καλύτερη ανατροφή και όσες γνώσεις θα του χρειαζόνταν από τους πιο σεβαστούς οικοδιδασκάλους στους οποίους τον είχε εμπιστευθεί ο πατέρας του. Στα δεκαεπτά του γράφτηκε στο τμήμα Ιατρικής του Πανεπιστημίου. Έπειτα από οκτώ χρόνια σπουδών, ξεκίνησε για

ένα μεγάλο ταξίδι ανά τον κόσμο, απ' όπου, όταν επέστρεψε, κι ενώ είχαν περάσει τρία ακόμη χρόνια, βρήκε τον πατέρα του νεκρό, από τρόμο, όπως έσπευσαν να τον πληροφορήσουν οι γείτονες. Γιατί, τις ημέρες που προηγήθηκαν του θανάτου του, ο γέρος πατέρας διαμαρτυρόταν για ήχους που ακούγονταν μέσα από τοίχους, για ανέμους που φυσούσαν μόνο γύρω από το δικό του σπίτι και για ψιθύρους που τον προέτρεπαν να κάμει πράγματα ακατονόμαστα. Τελικά, η κουρασμένη, μοναχική του καρδιά, δεν άντεξε σ' αυτή την ατμόσφαιρα που 'χε πλάσει το κλονισμένο του λογικό, και, μια μέρα πριν την επιστροφή του γιου του, ο πατέρας του Ροετιανού παρέδωσε το πνεύμα. Μα όχι ήρεμα. Όχι όπως οι περισσότεροι άνθρωποι. Είχε —γεγονός που μαρτυρούσαν τα ορθάνοιχτα μάτια του και το διεσταλμένο, φρικτά παραμορφωμένο σε μια γκριμάτσα φρίκης στόμα του— πεθάνει μαρτυρικά.

Ο Ροετιανός, πνιγμένος στις τύψεις για τη μεγάλη διάρκεια της περιήγησής του, έκαμε βιαστικές ετοιμασίες και, σε μία εβδομάδα, αναχωρούσε από την πρωτεύουσα. Μαζί του, μέσα σ' ένα μαονένιο φέρετρο, βρισκόταν ο πατέρας του. Θάφτηκε στον τάφο όπου, πριν από εικοσιοχτώ χρόνια, είχε θαφτεί και η αγαπημένη του σύζυγος.

Ο νέος γιατρός δεν κράτησε πάνω από ένα μήνα το πένθος του. Στο διάστημα αυτό, φρόντισε να εξοπλίσει ένα ιατρείο στο πίσω μέρος του οικογενειακού σπιτιού, που επί τόσο καιρό είχε μείνει άδειο από ανθρώπους, με μόνη συντροφιά κάτι αποξεχασμένες σκιές στις γωνίες και αραχνένιους ιστούς στα σκοτεινά ταβάνια. Ο Ροετιανός έβαλε ανθρώπους να αερίσουν όλα τα δωμάτια, να βάψουν τους υγρούς τοίχους και να μπαλώσουν τα πατώματα στα σημεία όπου είχαν γίνει επικίνδυνα από το σαράκι. Στον επάνω όροφο, ένα ευρύχωρο δωμάτιο με ψηλά, στενά παράθυρα, αφού αδειάστηκε από τα παλιά έπιπλα, μεταποιήθηκε σε νυφική κάμαρα. Ο Ροετιανός σκόπευε να παντρευτεί σύντομα.

Στο δικό του δωμάτιο, πλαισιωμένο από μαύρα κρέπια, κρέμασε έναν πίνακα, όπου εικονίζονταν οι γονείς του. Ο πατέρας του, όρθιος, ντυμένος ένα επίσημο ένδυμα και φορώντας μονόκλ, έστεκε πάνω από μία πολυθρόνα όπου καθόταν, στεφανωμένη με ξανθά, ολόχρυσα μαλλιά, η πρόωρα χαμένη χλομή μητέρα. Στα χέρια της κρατούσε εκείνη έναν μικρό, χαριτωμένο τόμο προσευχών, ενώ τα μάτια της κοιτούσαν με ένταση, σαν ζωντανά, ολόισια έξω από τα όρια του πίνακα, ολόισια μέσα στα μάτια του Ροετιανού, που

εκστασιαζόταν πάντα στη θέα αυτού του βλέμματος, αυτών των ματιών.

Σύντομα ο Ροετιανός απέκτησε ένα πολύ καλό όνομα στη μικρή πόλη. Δεν ήταν λίγοι, μάλιστα, εκείνοι που δεν έχαναν ευκαιρία να του εκδηλώσουν το σεβασμό τους, κάθε που τύχαινε να τον συναντήσουν, είτε στην εκκλησία, τις Κυριακές, είτε στο μικρό άλσος, όπου συνήθιζε να κάμνει τον περίπατό του τις ζεστές ημέρες. Ή, επίσης, στα διαλείμματα της Όπερας, στο καπνιστήριο του θεάτρου. Εκεί ήταν που σίγουρα θα βρισκόταν ο Ροετιανός, σε κάθε πρεμιέρα, γιατί η ανατροφή που πήρε του είχε εμπνεύσει τον έρωτα σε κάθε μορφή τέχνης, μα ακόμη περισσότερο στο σοβαρό μουσικό θέατρο. Κάποιον ρόλο έπαιξε, ίσως, σ' αυτό η κλίση που είχε η μητέρα του στο τραγούδι, γεγονός που θυμόταν από παλιές διηγήσεις του πατέρα του, όταν ήταν πολύ νέος.

Μια τέτοια βραδιά κι ενώ ο Ροετιανός έβγαινε από την κεντρική πύλη του τεράστιου ορθογώνιου κτηρίου της Όπερας, με την κωνική στέγη και τους πυργίσκους στις τέσσερις γωνίες που έσκιζαν τα μαύρα πέπλα της νύχτας, μία τέ-

τοια βραδιά συνέβη το περιστατικό που έμελλε να αλλάξει τελείως τη ζωή του νέου.

Η Μοίρα τον επισκέφθηκε παίρνοντας τη μορφή μιας γυναίκας. Ο Ροετιανός την πρόσεξε στρέφοντας τυχαία το κεφάλι, κι έμεινε εκεί, όρθιος, στη μέση του οδοστρώματος, να την παρατηρεί. Η υψηλή, λιγνή, ντυμένη μ' ένα μακρύ φόρεμα φιγούρα πέρασε σχεδόν αγγίζοντάς τον. Ο Ροετιανός ένιωσε την καρδιά του να χτυπά έντονα, έξαλλα, ενώ τα πόδια του άρχισαν να τρέμουν. Τι είχε, αλήθεια, επάνω της αυτή η γυναίκα;

Την ακολούθησε. Εκείνη προχώρησε γρήγορα, με μικρά, βιαστικά, βήματα, κι έτσι που το μακρύ της φόρεμα άγγιζε το έδαφος, δίχως ν' αφήνει τα πόδια της να φαίνονται στο ελάχιστο, έμοιαζε να γλιστρά, να βαδίζει πάνω σ' ένα στρώμα αιθέρα.

Κατευθυνόταν προς μία άμαξα, όπου την περίμενε ένας άντρας με στολή υπηρέτη, μπροστά στην ανοιχτή πόρτα όπου είχε γαντζώσει ένα ξύλινο σκαλοπατάκι.

Η γυναίκα κοντοστάθηκε. Ένα γάντι, λευκό, της έπεσε στο κατάστρωμα του δρόμου. Ο Ροετιανός, πιο γρήγορος από αυτήν και τον υπηρέτη, έτρεξε και το σήκωσε. Στάθηκε και άπλω-

σε το χέρι του, τείνοντάς της το γάντι, δίχως να είναι σε θέση, από την ταραχή της καρδιάς του, να αρθρώσει λέξη. Εκείνη έστρεψε αργά και τον κοίταξε. Κάτω από το καπέλο της, κι αφήνοντας μόνο τα μάτια της ελεύθερα, υπήρχε ένα μεταξωτό σκούρο μαντίλι, που της σκέπαζε ολόκληρο το πρόσωπο και έδενε πίσω, στα μαζεμένα της μαύρα μαλλιά, με μια χρυσή καρφίτσα.

Εκείνα τα μάτια! Ποια μάτια, ποια γνωστά, οικεία μάτια τον κοίταξαν, ολόγισια στα δικά του, πάνω από εκείνο το μαντίλι, που έκρυβε — ποιο πρόσωπο; Η κυρία πήρε με μιαν ανάλαφρη κίνηση το γάντι, χάθηκε στο εσωτερικό της άμαξας, κι ο υπηρέτης, από τη θέση του οδηγού, χτύπησε δυνατά το μαστίγιό του στον αέρα.

Εκείνα τα μάτια! Είχε ονειρευτεί χίλιες φορές, πριν, εκείνα τα μάτια, τώρα το ήξερε, τώρα το θυμόταν, τα είχε δει αμέτρητες φορές στον ύπνο του, σε όνειρα θαυμαστά, γεμάτα από το βαθύ, σκούρο, σκοτεινό βλέμμα εκείνων των ματιών. Αυτή η γυναίκα... Έπρεπε να γίνει δική του. Θα γινόταν δική του!

Αναλογίστηκε τις δυσκολίες το ίδιο βράδυ, στο σπίτι του. Ήταν καινούργιοφερμένος στην πόλη, παρά την παλιά ιστορία της οικογένειάς του σ' αυτήν. Είχε κατορθώσει να αποκτήσει κά-

ποιες συμπάθειες, και δεν έπρεπε, δεν ήταν δυνατόν να τις καταστρέψει, ρωτώντας δεξιά κι αριστερά για μια γυναίκα που είχε δει μόνο μία φορά και της οποίας δεν γνώριζε καν το όνομα. Μόνον εκείνα τα μάτια... Έπειτα, κάτι τέτοιο δεν ήταν καλό ούτε για την τιμή εκείνης που στοίχειωσε τα όνειρα του, από τότε, με το υπνωτικό, σκοτεινό, μοναδικό, θαυμαστό εκείνο βλέμμα της. Τώρα τη γνώριζε. Και θα έκανε τα πάντα για να τη φέρει κοντά του. Για πάντα.

Ε Κ Δ Ο Χ Ε Σ

(α') Η αλήθεια είναι πως πέρασαν πολλά, πολλά χρόνια. Η πόλη είδε πλήθος χειμώνες να έρχονται, να φεύγουν, να χαράζουν σημάδια ανεξίτηλα στο κορμί της. Οι πόλεις πονούν. Όμως, ακόμη και σήμερα, σήμερα που τ' αστέρια δεν έχουν βγει κι άδικα περιμένουμε τον Σείριο να φανεί, σήμερα, ακόμη και σήμερα, ο Ροετιανός περιμένει. Είναι ασπρομάλλης και στηρίζεται σε μπαστούνι. Στέχει δίπλα στην κεντρική πύλη της Όπερας, που χάσκει σα φρενιασμένο στόμα. Κι όλο το κτήριο, άλλοτε ολόκληρο και υπέροχο, όλο το κτήριο είναι καπνισμένο

και μισογχεμισμένο απ' τη φωτιά που πριν αμέτρητα χρόνια —θα 'ναι μισός αιώνας τώρα— το κατέστρεψε, αφανίζοντας αρκετούς ανθρώπους, άδικα... Είχαν γράψει οι εφημερίδες. Κανείς δεν έμαθε πώς άναψε εκείνη η σπίθα, ποιος τη φούντωσε, πώς μεταδόθηκαν οι αχόρταγες πύρινες γλώσσες — και τόσο γρήγορα. Ο γερο-Ροετιανός έχει τα μάτια στραμμένα εκεί όπου είδε να σβήνουν τα φανάρια της άμαξας, παίρνοντας μακριά απ' αυτόν τα μάτια της αγαπημένης του, για πάντα. Στέκει εκεί, με στηλωμένο βλέμμα. Μα δεν μπορεί τίποτε να διακρίνει. Τυφλώθηκε, τότε, στην πυρκαγιά που σπάραξε κι εκείνην.

(β') Ένα από όλα τα βράδια την είδε πάλι. Η καρδιά του σείστηκε, και μαζί της ολόκληρος άρχισε να τρέμει. Έβρεχε. Ο ίδιος υπηρέτης τη βοηθούσε και πάλι, κρατώντας σταθερά μία ομπρέλα πάνω από το κεφάλι της. Το μαύρο των ματιών έλαμπε πάνω απ' το μαντίλι που της σκέπαζε το υπόλοιπο πρόσωπο. Νόμιζε πως τον είδε. Μα γιατί δεν κινείται; Εβδομάδες τώρα, κάθε μέρα, έπλαθε στο μυαλό του έναν φανταστικό διάλογο. Γιατί δεν έλεγε τις πρώτες λέξεις; Εκείνη μπήκε στην άμαξά της, ο υπηρέ-

της έκλεισε πίσω την πόρτα και κινήθηκε προς τη θέση του. Ο Ροετιανός έμενε, ακόμη, αδρανής, κάτω από τη βροχή. Καθώς η άμαξα ξεκινούσε, κι ενώ μία αστραπή χώρισε στα δύο τον ουρανό, επιτέλους κινήθηκε. Ήταν αλαφιασμένος, φοβούμενος πως είχε αργήσει πολύ. Έτρεξε. Ένα αμάξι πέρασε από δίπλα του. Ο Ροετιανός βιάστηκε να το καλέσει και, όταν εκείνο σταμάτησε, χώθηκε αμέσως μέσα, φωνάζοντας στον αμαξά τις οδηγίες του. Έπρεπε να κάνει γρήγορα, να ξελιγώσει τ' άλογό του, να μη χάσουν την προπορευόμενη άμαξα. Του υποσχέθηκε ένα μεγάλο χρηματικό ποσό. Ο οδηγός χτύπησε με βία το καμουτσίκι του, και το άλογο χίμισε μπρος, σκίζοντας τη βροχή που τώρα έπεφτε καταρρακτωδώς. Το τέλος της καταδίωξης δεν άργησε να έρθει.

* * *

Ι. Ο Ροετιανός είχε κρεμασμένο το μισό του σώμα έξω απ' το παράθυρο. Η βροχή δεν τον ενοχλούσε. Σε μια στροφή, επιτέλους, την είδε. Τα μεταλλικά φανάρια της άμαξάς της έλαμπαν μες στο σκοτάδι. Ο γιατρός, πιο ήρεμος τώρα, χαμογελούσε. Φώναξε κάτι στον αμαξά. Μα η

φωνή του δεν ακούστηκε. Ένας φρικτός κρότος, ίσια από τα βάθη της Κόλασης, διέλυσε το μυαλό του. Είδε μια τεράστια, απαίσια λάμψη να οδηγείται από τον μαύρο ουρανό επάνω στο φως των φαναριών της άμαξας εκείνης. Επάνω στο φως των φαναριών της. Τα μάτια του διαστάλθηκαν για να χωρέσουν την καταστροφή σ' όλο της το εύρος. Ο οδηγός του σταμάτησε έντρομος, με μια κραυγή, το άλογό του. Ο Ροετιανός βρέθηκε, χωρίς να σκέφτεται, στο δρόμο. Έτρεξε, έπεσε, σηκώθηκε πάλι για να ξαναπέσει αμέσως, κυλίστηκε στη λάμψη και σερνάμενος έφτασε δίπλα στα συντρίμια. Τα μαλλιά του είχαν κολλήσει πάνω στα μάτια του. Τα παραμέρισε. Όρμησε στα φλεγόμενα ακόμη ξύλα και, τρελός, άρχισε να τα σκορπίζει. Τα χέρια του ακούμπησαν σε κάτι κοφτερό και ξερό, που θρυμματίστηκε στο άγγιγμά του. Κομμάτια ύφασμα κόλλησαν στην παλάμη του. Κοίταξε καλά, ήταν ανήκουστο, ήταν έργο του Σατανά, όλο το σώμα της, απόλυτα καμένο, κι εκεί — ψηλά — στο κεφάλι — πάνω από το μεταξένιο μαντίλι — τα μάτια της — Θεοί! — άθικτα να τον κοιτάζουν.

Δεν ήξερε τι να απαντήσει στους αστυνομικούς. Ήταν ηλίθιοι; Δεν έβλεπαν πως μέσα σ' εκείνο το

κρυστάλλινο βαζάκι με το οινόπνευμα βρισκόταν η γυναίκα του; Πώς φώναζαν έτσι; Θα του την ξυπνούσαν. Τη γυναίκα του. Ας έκαναν ησυχία. Ήταν τελείως τρελοί;

II. Η άμαξά της σταμάτησε έξω από ένα περιφραγμένο διώροφο σπίτι. Ο Ροετιανός δεν ξεχώριζε πολλά πράγματα. Ύστερα από μιαν ώρα αναμονής, την είδε πάλι. Ένα φως είχε ανάψει πίσω από κάποιο παράθυρο του δεύτερου ορόφου, περιστοιχισμένου από τον κισσό που ορθωνόταν ως εκεί. Μία σκιά, πίσω από το τζάμι, φάνηκε να κοιτάζει έξω. Ο Ροετιανός, με το ίδιο αμάξι, πήρε το δρόμο της επιστροφής. Το βράδυ, έγραφε ένα γράμμα — για εκείνην. Το συνέταξε με τάξη και προσοχή. Την ονόμαζε «Κυρία της Όπερας». Ανέφερε τα πάντα για τον εαυτό του και τη ζωή του — και καθετί για τον έρωτα που τον έκαιγε — για τον έρωτά του προς αυτήν, προς τα μάτια της. Της ζήτησε, της εκλιπάρησε μία — κι ας ήταν η μοναδική — συνάντηση. Την ικέτεψε. Έστειλε την επιστολή, το επόμενο πρωινό, μ' ένα αγόρι του ταχυδρομείου.

Η απάντηση έφτασε την ίδια ημέρα, με το βραδινό ταχυδρομείο. Έσκισε το φάκελο με χέρια που

έτρεμαν. Διάβασε με δυσκολία. Ήταν δυο λόγια, όλο κι όλο: «Μείνετε μακριά μου. Σας παρακαλώ».

Ήταν συντριμμένος. Ούτε μία ελπίδα, ούτε ένας συμπονετικός λόγος σ' αυτόν που της χάριζε την ψυχή του. Ούτε καν οίκτος.

Σταμάτησε να βγαίνει. Δεν ξαναπήγε μήτε στην Όπερα. Προσπαθούσε με την εργασία του να βγάλει τη μορφή της από το μυαλό του, την εικόνα των ματιών της. Μάταια. Κατέφυγε στο ποτό, δίχως αποτέλεσμα. Προσπάθησε να βρει σωτηρία στις σκοτεινές ηδονές του οπίου. Του χάκου. Τα μάτια της του έγιναν εμμονή, του στοίχειωναν τον ύπνο, του μιλούσαν. Στην αρχή μακρινά, ψυχρά, έπειτα τυραννικά, διατάζοντάς τον: «Έλα!»

Ο γιατρός δεν άντεξε άλλο τους εφιάλτες του ύπνου, τα οράματα της εγρήγορσης. Ένα βράδυ κλείδωσε το ιατρείο και κατευθύνθηκε προς το σπίτι της. Μπήκε στην αυλή και, βαδίζοντας σ' ένα πλακόστρωτο μονοπάτι, ανάμεσα από τριανταφυλλιές δίχως άνθη, έφτασε στην πόρτα. Χτύπησε. Του άνοιξε ο υπηρέτης, τον οποίο είχε ήδη δει δύο φορές. Ζήτησε την Κυρία του σπιτιού. Ο υπηρέτης απάντησε ήρεμα. Η Κυρία δε δεχόταν κανέναν. Απολύτως κανέναν. Κανέναν! Ούτε καν αυτόν, που έκλαιγε από αγάπη, που την πο-

θούσε όσο τίποτε δεν πόθησε κανείς στον σκληρό κόσμο των ανθρώπων; — Κανέναν.

Άρχισε να βρέχει, βουβά. Ένα ανθρώπινο ράκος ξεκίνησε να φύγει από το σπίτι. Μα στάματτησε. Όχι — είχε πάψει να είναι αυτός που γνώριζαν όλοι, ο συνετός και καλοσυνάτος, συνεπής γιατρός. Τώρα πια θα χρησιμοποιούσε κάθε μέσον για να τη δει. Για να την αποκτήσει. Να την κάμει δική του. Για πάντα.

Κινήθηκε προς τον τοίχο όπου βρισκόταν το παράθυρο της αγαπημένης του. Ο κισσός ήταν γερός και θα τον κρατούσε. Σκαρφάλωσε πιάνοντας και τραβώντας τα κλαδιά, ώσπου έφτασε. Με μία ύστατη προσπάθεια, και με τη δύναμη του απελπισμένου, όρμησε μέσα από τα τζάμια και βρέθηκε ματωμένος, με ρούχα σκισμένα, να στάζουν, στο δωμάτιό της. Εκείνη βρισκόταν εκεί, έχοντάς του γυρισμένη την πλάτη. Είδε το είδωλό της σ' έναν καθρέφτη, θολό από τη βροχή που είχε πνίξει τα μάτια του. Στον ίδιο καθρέφτη, τον είδε κι εκείνη. Στράφηκε στη στιγμή προς την πόρτα.

«Μη φεύγεις!» τη συγκράτησε ο Ροετιανός. «Σ' εξορκίζω, μη φεύγεις. Θέλω να σε δω, έστω μία και μόνη φορά. Φλέγομαι ολόκληρος από την επιθυμία ν' ακούσω τη φωνή σου, να δω τα μά-

τια σου, αυτά τα μάτια που μου χάρισαν τόσες νύχτες γεμάτες πίκρα και —πίστεφέ με— τόσα θαυμάσια οράματα».

Η γυναίκα έμεινε όρθια, με την πλάτη της συνεχώς γυρισμένη, αναποφάσιστη.

«Ω! σε λατρεύω, πολυαγαπημένη... Κοίτα στα μάτια τον δούλο σου. Πέφτω στα γόνατα ικετεύοντάς σε για μια λέξη απ' τ' ακριβό σου στόμα. Γιατί, αγαπημένη, δε μου μιλάς;».

Η Κυρία της Όπερας γύρισε αργά και τον κοίταξε. Τα μαύρα της μάτια πετούσαν σκοτεινές ακτίνες πολύτιμου φωτός. Δε φορούσε το μεταξωτό της μαντίλι, κι έτσι άφηνε ελεύθερο στη θέα του Ροετιανού το φρικιαστικά παραμορφωμένο από τη λέπρα πρόσωπό της και το κατεστραμμένο, ανίκανο να βγάλει ανθρώπινη λαλιά στόμα της.

Τα βιβλία δεν είναι παιχνίδι

ε θα μπορούσα να θυμηθώ πού βρισκόταν το παλαιοπωλείο, όσο κι αν προσπαθούσα. Αλλά γνωρίζω πως, τώρα, δεν υπάρχει. Ίσως ποτέ να μην υπήρξε. Αυτό, όσο κι αν φαίνεται παράλογο, απλουστεύει αρκετά τη ροή των γεγονότων. Δε θα προσπαθήσω να το ανακαλύψω. Είναι μέσα μου κι αμφισβητεί την ύπαρξή μου. Μία αυτοκτονία καλά σχεδιασμένη, ένα τέλειο έγκλημα —ολοκληρωτικά δικό μου— με εμένα μοναδικό του θύμα. Έχω πεθάνει. Όσο είναι δυνατόν να πεθάνει κανείς. Τουλάχιστον για τους ανθρώπους. Ας είναι... Μόνο να θυμηθώ τα γεγονότα. Να βάλω μία τάξη. Εδώ όπου η τάξη είναι κανόνας. Και το φως... Μα πού είμαι; Πρέπει να θυμηθώ τα γεγονότα. (Είναι τόσο αργά). Κι αυτές οι σκιές. Και οι λέξεις. Έναν κα-

θρέφτη! Να βρω έναν καθρέφτη! Ίσως είμαι τρελός. Μα ας το ΄ξερα! Πρέπει να θυμηθώ. Δε θα βρω πουθενά έναν καθρέφτη. Μόνο σκιές και λέξεις. (Τι είμαι;)

Μπορώ να θυμηθώ το δρόμο. Ήταν στρωμένος με πλάκες που γλιστρούσαν από την υγρασία της νύχτας, αναγκάζοντάς με να περπατώ αργά, προσεκτικά... Έπειτα, μολονότι το σκοτάδι είχε τυλίξει την πόλη σαν καπνός, έλειπαν τα φώτα, κι ήταν αυτό το πρώτο γεγονός απουσίας που με παραξένεψε. Έλειπαν και οι άνθρωποι. Όσο προχωρημένη κι αν ήταν η ώρα, βρισκόμουν στο κέντρο της πόλης, όπου καθημερινά ένα πλήθος βιαστικών ανθρώπων διέτρεχε κάθε γωνία του και — ω, θέλησα να αφήσω αυτόν το δρόμο.

Άρχισα να προχωρώ με ταχύτητα. Τα πόδια μου γλίστρησαν κι αρπάχτηκα από κάποιον στύλο για να μην πέσω. Κοίταξα, ψηλά, το φανοστάτη. Ήταν σβηστός. Σκέφτηκα, τελείως απρόσμενα, πως σήμερα γινόμεουν σαρανταενέα ετών. Χαμογέλασα. Έριξα τη ματιά μου πίσω. Είχα προχωρήσει τόσο, που κάθε ιδέα για επιστροφή με αποθάρρυνε. Έπρεπε να βρω την αρχή

του δρόμου. Προχώρησα λίγο ακόμη. Είχα αρχίσει να κρυώνω κι έσφιγγα με το χέρι μου το γιακά του πανωφοριού μου, όταν είδα ένα αναιμικό φως στην πόρτα κάποιου καταστήματος, λίγα μέτρα εμπρός μου. Σκέφτηκα ότι είχε μόλις ανάψει. Διαφορετικά έπρεπε να το είχα αντιληφθεί από ώρα. Προχώρησα κι άλλο. Λίγο ακόμη. Ήταν ένα παλαιοπωλείο. Καμιά επιγραφή, κανένα όνομα. Μόνο μία βρόμικη βιτρίνα με παλιά ρολόγια, η πόρτα και μία ξύλινη σκάλα που οδηγούσε στο υπόγειο του καταστήματος. Στο τέρμα της μονάχα το σκοτάδι κι ένας σωρός από απροσδιόριστες σκιές. Ακούστηκε, από το βάθος, κάποιος να καλεί το όνομά μου. Σχεδόν αμέσως δύο μικρές λάμπες φάνηκαν για μια στιγμή, σε ύψος όπου, υπέθεσα, δικαιολογούσαν την τοποθέτησή τους δύο μάτια στο πρόσωπο ενός κοντού ανθρώπου.

Άρχισα να τρέχω. Δε σκεφτόμουν. Μόνον έτρεχα, έτρεχα, μιλώντας ταυτόχρονα στον εαυτό μου, συνειρμικά, με λέξεις ακατάληπτες, διασκεδάζοντας, όπως τώρα σκέφτομαι, την αγωνία μου. Βρήκα ένα στενό και όρμησα μέσα. Σε λίγο είχα βγει στη φωτισμένη λεωφόρο, ανάμεσά στους ανθρώπους. Είχα σωθεί.

Το ίδιο βράδυ ονειρεύτηκα τον σκοτεινό

δρόμο, το φως, το παλαιοπωλείο, την ηλικία μου, τη φωνή, της οποίας ο κάτοχος γνώριζε το όνομά μου, τα φωτερά του μάτια, τις βρεγμένες πλάκες. Ονειρεύτηκα τον εαυτό μου να τρέχει, να γλιστρά, να σηκώνεται και να ξαναπέφτει. Είδα έναν άλλον μου εαυτό κι έπειτα ακόμη έναν να με συλλαμβάνουν και να με οδηγούν αμίλητοι στο παλαιοπωλείο. Δεν αντιδρούσα. Με έσυραν στο υπόγειο. Μια, καλυμμένη με κάπα, φιγούρα, φορώντας ένα καπέλο που της έκρυβε με τη σκιά του γείσου του το πρόσωπο, προχώρησε μέσα από το σκοτάδι, κρατώντας κάτι πίσω από την πλάτη της. Μόλις έφτασε εμπρός μου, σήκωσε το κρυμμένο της χέρι και μ' άφησε να κοιτάξω στην πλατιά λάμα ενός ξίφους. Είδα στο κατοπτρικό κρύο μέταλλο το είδωλο του προσώπου μου παραμορφωμένο από τον τρόπο και αλλοιωμένο από την αδυναμία εκείνη που χαρακτηρίζει τις μορφές μας στα όνειρα. Ούρλιαξα και ανασηκώθηκα κάθιδρος στο μουσκεμένο μου στρώμα. Είχε ξημερώσει.

Επιχείρησα, μόλις έφερα εις πέρας ανειλημμένες υποχρεώσεις πεζού τύπου, να ξαναβρώ το υπόγειο παλαιοπωλείο. Μα στάθηκε αδύνατον. Διέτρεξα σχεδόν κάθε

στενό τού, αναμφισβήτητα, δαιδαλώδους εμπορικού κέντρου της πόλης. Ο δρόμος με τις πλάκες ήταν τόσο απτός τις στιγμές εκείνες της εκστρατευτικής μου εγρήγορσης, όσο οι διαφανείς μορφές στην αχλή των ονείρων. Μάταια επέστρεφα ξανά και ξανά στην περιοχή όπου είχα κυνηγηθεί ήδη δύο φορές, μάταια εγκατέλειψα συνεργάτες και στενούς φίλους, αφιερωμένος σε κάτι που φάνταζε απόκοσμο και ήταν, στην ουσία, φανταστικό και εξωπραγματικό — έπρεπε, όφειλε να είναι αποκύημα του κουρασμένου μου νου η μνήμη της πρώτης μου επαφής με τον άφαντο δρόμο και το υπόγειο κατάστημα. Έτσι έπρεπε να 'ναι.

Κατέβηκα τα σκαλιά μέσα σε απόλυτη σιγή. Κλείνοντας πίσω μου την ξύλινη πόρτα, είχα τη στιγμιαία αίσθηση της αποκοπής μου από το Σύμπαν κι εκείνη, την πιο δυνατή, της ένωσής μου με την υπομονετική μου Μοίρα, με την οποία, επιτέλους, συναντιόμουν. Γνώριζα πλέον πού έπρεπε να πατήσω. Μου ήταν γνώριμος ακόμη και ο αέρας που ανέπνεα. Παρά το ημίφως, ένιωθα να καταυγάζομαι κατερχόμενος στα βάθη της ύπαρξής μου. Σκέφτηκα, θυμάμαι πως σκέφτηκα ότι

καθετί έχει έναν λόγο που εξηγεί την υπόστασή του, κάθε ερώτηση, κάθε αγωνία, την απάντηση και τη λύση της: τι ανόητη η ανυπομονησία των ανθρώπων, η βιασύνη τους να καταδυθούν στην Απόκριση. Βρισκόμουν εδώ! Σ' αυτό το παλαιοπωλείο, που ήταν —ω, πόσο καλά το γνώριζα, θεοί— το προσωπικό μου Άλσος της Φιλοσοφίας, μία Ακαδημία κι ένα Μουσείο μαζί. Ή ένα Καθατήριο, αν προτιμάτε.

Κατέβηκα τις σκάλες, κενός από σκέψεις και συναισθήματα, πλέον. Σε μία άκρη του μυαλού μου ξεμύτιζε η γνώση ότι έπλεα για άλλη μία φορά στον ωκεανό ενός ονείρου με απροσδιόριστους ορίζοντες. Δεν υπήρχε λόγος να μιλήσω. Δεν υπήρχε λόγος, φωνή, απορία. Απλώς, ήμουν εκεί. Δε μπορούσε να συμβεί διαφορετικά.

Η σκοτεινή μορφή βγήκε από τη σκιά. Ήρθε κοντά μου. Άκουγα τη φωνή της σαν τον μακρινό ήχο ενός τυμπάνου, όπως αλλοιωμένος από την παρεμβολή της τροπικής βλάστησης φτάνει στ' αφτιά, κι από εκεί στην καρδιά, την τρομαγμένη ψυχή, ενός χαμένου στην αδυσώπητη φύση ταξιδιώτη.

«Το ήξερα πως θα έρθεις. Το ήξερα — όσο κι εσύ. Από πάντα. Δεν έχουμε χρόνο... Δεν έχουμε πολύ χρόνο... ακόμη... Οι λόγοι που σε

οδήγησαν εδώ δε σου είναι γνωστοί. Όμως θα καταλάβεις. Με γνωρίζεις. Απολύτως. Είμαι εσύ. Είμαστε ένα, εγώ. Μας χωρίζει μόνον ένας κύκλος. Σε λίγο θα ενωθούμε. Για πάντα. Εσύ κι εγώ. Για πάντα. Κάποιος άλλος θα αναλάβει να αντικαταστήσει το ρόλο σου, εφόσον από τους δυο μας το δικό σου σώμα υφίσταται ακόμη. Δε θα διαλέξουμε εμείς. Δεν είμαστε τίποτε. Τίποτε παραπάνω από ένα όνειρο ενός θνητού θεού. Πάρε το βιβλίο, όπως το πήρα κι εγώ. Δε μπορώ να ξέρω πώς θα λειτουργήσει σ' εσένα. Είναι το ελιξίριο. Ζωής και θανάτου. Κάθε ζωής και κάθε θανάτου».

Αποσύρθηκε ανάλαφρα, όπως ανάλαφρα είχε παρουσιαστεί εμπρός μου. Αναλογίστηκα ότι δεν είχα προσέξει το πρόσωπό του. Απέδωσα στη φυσιολογική μου ταραχή, και το ανεξήγητο ενδιαφέρον μου προς τα λόγια του, αυτή την ένδειξη αμεριμνησίας.

«Το βιβλίο είσαι εσύ. Τίποτε δεν υπάρχει έξω από αυτό. Τίποτε δεν υπήρχε. Κανείς Λόγος. Κανείς εσύ».

Προσπάθησα να κινηθώ, να προχωρήσω προς την κατεύθυνση όπου έβλεπα να εξαφανίζεται, σα να μην υπήρξε ποτέ —σκέφτηκα— ο σκοτεινός μου συνομιλητής. Έκανα ένα βήμα εμπρός.

Έπεσα με δύναμη πάνω σε μια κρύα, λεία επιφάνεια. Την άγγιξα με τα χέρια μου, που τα τράβηξα με φρίκη, αμέσως μόλις κατάλαβα ότι αυτό που βρισκόταν μπροστά μου ήταν ένας καθρέφτης. Στο μυαλό μου ένα πλήθος από σκέψεις, φρέσκιες μνήμες και παράλογες ιδέες γεννήθηκαν ξαφνικά και ταυτόχρονα, απομακρύνοντας το πέπλο που κάλυπτε ως τότε τις ικανότητες της διάνοιάς μου. Έστρεψα τα νώτα στο παράλογο κάτοπτρο. Έπρεπε να φύγω. Όσο μού έμενε χρόνος. Αλλά η τρέλα δεν είχε τελειώσει — ακόμη. Τα πόδια μου άρχισαν να κινούνται γράφοντας βήματα στον αέρα. Είδα, λίγα εκατοστά από τα μάτια μου, την οροφή του παλαιοπωλείου, σκεπασμένη με συμπαγείς ιστούς από αράχνες. Ένα από τα απαίσια αρθρόποδα, που συνάθροιζαν μια φαινομενική απειρία, απαγκιστρώθηκε και κόλλησε στο πρόσωπό μου. Ταυτόχρονα, αισθάνθηκα την πλάτη μου ν' αγγίζει το πάτωμα, ενώ οι πλευρικοί τοίχοι πλησίαζαν ασφυκτικά τα πλευρά μου. Ένα κύμα αηδίας ανέβηκε στο λαρύγγι από το στομάχι μου, μαζί μ' ένα ουρλιαχτό ικεσίας κι απόγνωσης. Τίποτε απ' όλ' αυτά. Μία φωνή, μονάχα, χύθηκε σα ζεστό νερό στ' αφτιά μου. Μιλούσε μιαν άγνωστη γλώσσα, δυσκολοπρόφερτη, που σάμπως δεν έβγαινε από ανθρω-

πινο στόμα. Θεέ μου! Μπορούσα να την καταλάβω, κι ήταν — ήταν η φρικτή αράχνη που μου μιλούσε:

«Τίποτε δε μπορεί να τελειώσει. Ίσως κάποτε να έχει αποφασιστεί να δοθεί ένα τέλος στο Σύμπαν, κάποτε. Ός τότε, μένει πολύς χρόνος, για να διορθώνουμε αιώνια σχεδιάσματα ή να παρηγοριόμαστε διπλωμένοι ανάμεσα πάντα σε δύο ανώνυμες σελίδες κάποιου άλλου. Ός τότε μένει πολύς χρόνος, εφόσον τίποτε δε μπορεί να τελειώσει, τίποτε να τελειώσει ακόμη, τίποτε ακόμη πια...»

Το υπόγειο, με τους τοίχους που με συνέθλιβαν ανάμεσα πάτωμα και οροφή, εξαφανίστηκε. Η αράχνη αποσπάστηκε από το πρόσωπό μου κι άρχισε να κινείται, να στριφογυρνά εμπρός μου. Άλλαζε με την κάθε της κίνηση, με το Χρόνο, άλλαζε με τη σκέψη μου. Έγινε το βιβλίο. Το αναγνώρισα αμέσως. Άπλωσα τα χέρια μου. Το βιβλίο μετουσιώθηκε σε φωτιά, που με τύλιξε. Καιγόμουν. Ήμουν η φωτιά. Έκαιγα. Πυρπολούσα.

Άνοιξα τα μάτια. Ο ιδρώτας με ανάγκασε να τα κλείσω ξανά. Από τις κλειστές κουρτίνες του παραθύρου, μόνο μερικές ακτίνες του πρωινού ήλιου μπορούσαν να εισχωρήσουν στο δωμάτιό

μου. Ασυναίσθητα, ακολούθησα την πορεία τους. Σταματούσαν σ' ένα μικρό λαβομάνο, δίπλα στη βιβλιοθήκη μου. Φώτιζαν, πάνω σ' αυτό, τη ράχη ενός χοντρού, δερματόδετου τόμου. Ήταν το βιβλίο. Ήταν το δωμάτιό μου. Ήμουν πίσω. Με τη Μοίρα μου.

Ισως να μην είχαν γίνει όλα έτσι. Ίσως ο κόσμος των ονείρων μου να μην είχε εισβάλει τόσο αποτρόπαια σ' αυτόν που ονομάζουμε, αυθαίρετα, πραγματικότητα. Ναι. Θυμάμαι. Είχα αγοράσει αυτό το βιβλίο —ένα εξαίρετο δείγμα της τυπογραφίας του ΙΖ' αιώνα— από το παλαιοβιβλιοπωλείο του φίλου μου και παλιού μου συναδέλφου στην έδρα της Αρχαιολογίας κυρίου Δ... Όπως τόσα άλλα βιβλία. Από εκείνο το παλαιοβιβλιοπωλείο. Ναι. Οι πρώτες του σελίδες είχαν κολλήσει πάνω στο βαρύ, ντυμένο με μαύρο δέρμα, εξώφυλλο. Έφερα ένα μπρούντζινο χαρτόκοπτη. Προτού τον χρησιμοποιήσω, σκούπισα τα γυαλιά που φορούσα κι ήταν θολά από τον ιδρώτα μου. Αποφάσισα να τα βγάλω. Έσκυφα για να βλέπω καλύτερα, πέρασα με προσοχή τη λάμα ανάμεσα στο εξώφυλλο και την πρώτη σελίδα και τράβηξα. Ένα διπλωμένο κομμάτι χαρτί έπεσε

στο δάπεδο. Φόρεσα πάλι τα γυαλιά. Κατάλαβα πως είχα ανοίξει στα δύο το εξώφυλλο, δίχως να χωρίσω από το μέσα μέρος του τη σελίδα. Σήκωσα την κόλλα, που αναπαυόταν στο χαλί. Την ξεδίπλωσα. Ήταν άδεια. Μόνο στη μία γωνία υπήρχε ένα στίγμα. Ήταν κόκκινο, στο χρώμα του αίματος. Δεν έδωσα στον εαυτό μου την πολυτέλεια της απορίας. Δέχτηκα το συμβάν. Απλώς το δέχτηκα. Τι θα μπορούσε να σημαίνει μία διπλωμένη κόλλα, τοποθετημένη μέσα στο εξώφυλλο ενός τόμου του ΙΖ' αιώνα; Τίποτε που να μ' ενδιέφερε περισσότερο από τον ίδιο τον τόμο. Προσπάθησα ν' ανοίξω και το οπισθόφυλλο. Δίχως αληθινή περιέργεια, πιστέψτε με. Ύστερα από μερικές άτυχες προσπάθειες —όσο γι' αυτό, είμαι ο τελευταίος των ανθρώπων που πιστεύει στο φάντασμα της τύχης—, ο χαρτοκόπτης μου το χώρισε στα δύο. Μία δεύτερη κόλλα γλίστρησε από μέσα. Μία κόκκινη, ολοπόρφυρη κόλλα. Ούτε τώρα αναρωτήθηκα τι σήμαιναν τα δύο χαρτιά. Τι μήνυμα ήθελαν να μεταδώσουν ή ποιο μυστικό να κρύφουν. Για πρώτη φορά εδώ και πολύν καιρό ένωσα τα μάτια μου βαριά, ενώ μόλις είχαν χτυπήσει μεσάνυχτα. Έξω, δεν υπήρχε αέρας, ούτε ήχος. Τα έντομα είχαν σιωπήσει, το αηδόνι, που κάθε νύχτα μ' ενοχλούσε με το

μονότονα μελωδικό του τραγούδι, πριν τόσα χρόνια, εδώ και καιρό, και σιγά-σιγά το συνήθισα, δεν ακουγόταν. Αυτό το βράδυ, δεν ακουγόταν. Ωστόσο, μία παρουσία γινόταν αισθητή στο σπίτι, κι όσο η ώρα κυλούσε, με τα βλέφαρα του ενός ματιού μου κλειστά, και τα άλλα μισάνοιχτα, άκουγα το χτύπο μιας καρδιάς, όλο και πιο δυνατά. Ποιος βρισκόταν εκεί; Μέσα στο δωμάτιό μου, πίσω από την πολυθρόνα μου; Έγχειρα και έπιασα τις δύο κόλλες, που είχα ακουμπήσει στο τραπέζι δίπλα μου. Το βιβλίο με τα σκισμένα εξώφυλλα —διαρρηγμένες πύλες μυστηρίου ή απλώς κάποιας σπηλιάς λαφύρων;— ήταν κλεισμένο ανάμεσα στα γόνατά μου. Σφάλισα τα μάτια και βυθίστηκα σ' έναν τρομερό, άδειο ύπνο, δίχως όνειρα, ως τα χαράματα. Διότι δεν ήταν όνειρο η φωνή που μου μιλούσε συνεχώς σε μία γλώσσα ξεχασμένη, ιδίωμα μίας μόνο φυλής, χαμένης κι αυτής στην άβυσσο που ελκύει τους λαούς, όταν, καθώς λένε οι παλαιοί σοφοί, παραστρατήσουν. Έξω, ακούστηκε το μαύρο πουλί —είναι το ίδιο αηδόνι, πάντα το ίδιο αηδόνι, το ίδιο πάντα—, και κοίταξα τις παλάμες μου. Τα νύχια μου είχαν πολλές φορές ή μόνον μία, αλλά τεταμένη, βυθιστεί στη σάρκα, και το αίμα μού είχε βάψει τα χέρια. Μέσα από τους θολούς

φακούς των γυαλιών μου, με δυσκολία ξεχώρισα τα χαρτιά, που βαστούσα ακόμη με απόγνωση, όπως νόμισα. Στο ένα, που χτες ήταν πορφυρό, ξεχώριζε στο ίδιο χρώμα το περίγραμμα ενός ξεριζωμένου δένδρου, που ίσως ήταν μια βελανιδιά. Δίπλα του, βρίσκονταν καλλιγραφημένα τρία ιδεογράμματα. Μετέφρασα με προσοχή. Μου προσφέρθηκαν, αναπάντεχα, ένα ποίημα, μία διήγηση και το όνομα της θεότητας που κατελάμβανε το μέσον μίας άπειρης σειράς. Θυμήθηκα το θρύλο που ισχυριζόταν ότι είναι μακάρια η φυχή εκείνου που γνώρισε την ίδια στιγμή τον τρόπο και τη γνώση. Χωρίς να σηκωθώ από την πολυθρόνα, μουρμούρισα κάτι και κατέβαλα τεράστιες προσπάθειες να πεθάνω. Βγάζοντας μία κραυγή, τα κατάφερα.

Οχι, Θεέ μου, όχι... Δεν έγιναν έτσι, δεν έγινε τίποτε έτσι, τα πράγματα είχαν άλλη σειρά — μπορεί πάλι να κάνω λάθος, ίσως ποτέ μου δε θα το μάθω, στ' αλήθεια ποτέ, ίσως είναι καλύτερα να μην το μάθω ποτέ, ποτέ μου. Αν θέλω να εννοώ το Χρόνο δικό μου, ένα κομμάτι του, για μένα, μόνο δικό μου, εφόσον όλη αυτή η τάξη γύρω μου, και το φως,

η κίνηση που δε φαίνεται, λίγο χρόνο δικό μου για να σκεφτώ, να βάλω μια σειρά στις σκέψεις μου, τότε κάτι μπορεί να γίνει, κι ας ξέρω πια πως ποτέ μου δε βάδισα με τα πόδια μου, πως ποτέ δεν είχα δικά μου πόδια, τίποτε δικό μου, ούτε το θάνατο, κι αυτό που ονόμαζα ζωή, εφόσον όλα για το παιχνίδι ενός παιδιού, που ποτέ δε θα γνωρίσω, όλα για το παιχνίδι ενός παιδιού γίνονται, όλα.

Η αιτία —μα πίστευα ακόμη σε αιτίες; μπορώ ακόμη να πιστεύω σε αιτίες— βρισκόταν πάνω στο λαβομάνο, δίπλα στη βιβλιοθήκη. Σηκώθηκα από το κρεβάτι μου, προχώρησα τα λίγα μέτρα που μας χώριζαν κι έπιασα το ελαφρύ, αν και με χοντρά εξώφυλλα, βιβλίο. Κανένα τυπωμένο ή σκαλισμένο στοιχείο που να ονόμαζε τον τίτλο του ή το όνομα του συγγραφέα. Δεμένο με δέρμα λεπτό μα γερό. Το άνοιξα στην πρώτη σελίδα. Ήταν λευκή. Ούτε εδώ υπήρχε κάποιο όνομα ή άλλο σημάδι, είτε, έστω, μια αφιέρωση. Πώς βρέθηκε εδώ αυτό το βιβλίο; Όχι. Δε θα ξανακάνω στον εαυτό μου αυτή την ερώτηση. Πόσο λίγο θα εξηγούσε μία απάντησή της τα πράγματα. Πόσο λίγο θα μπο-

ρούσε να με βοηθήσει να σωθώ... Γύρισα το φύλλο. Αριστερά, η ζυγή σελίδα ήταν λευκή, όπως η προηγούμενη. Στη δεξιά υπήρχε μία εικόνα. Είδα, μέσα από τα μάτια μου του αναγνώστη, το μικρό μου λαβομάνο, τη βιβλιοθήκη μου, το κρεβάτι μου με τα ανάστατα σκεπάσματα, μία προσωπογραφία της μητέρας μου στον λευκό τοίχο, τη ρωγμή της οροφής του δωματίου μου, που οι ασχολίες και η αφροντισιά μου ποτέ δε μ' άφηναν να την απαλείψω, τα χέρια μου, να κρατούν το βιβλίο, εκείνο το βιβλίο, ανοιγμένο στην ίδια σελίδα, με μια εικόνα επάνω της, ίδια μ' αυτήν που είχα μπροστά μου, ίδια μ' αυτήν που έβλεπα γύρω μου, πολλαπλασιασμένη έτσι άπειρες φορές, όπως το είδωλο ενός αναμμένου κεριού που η Μοίρα τοποθέτησε ανάμεσα σε παράλληλους καθρέφτες. Προσπάθησα να πετάξω αυτό το ανόσιο αντικείμενο, με τη σκέψη πως μου φανέρωνε ότι δεν ήμουν τίποτε παραπάνω από μία εικόνα σ' ένα βιβλίο στα χέρια κάποιου Άλλου. Μόνο που αυτός ο Άλλος ήταν ο ίδιος μου ο εαυτός, ανώτερος, όμως, δεν ξέρω σε τι, ίσως στη θέση του στο χρόνο ή στο χώρο, αλλά κατώτερος, επίσης, σε σχέση μ' έναν τρίτο, κι αυτός κατώτερος με τη σειρά του από έναν τέταρτο, ως την αιωνιότητα και το άπειρο. Τέτοιοι συλλογισμοί, όμως, και

μαζί η σκέψη πως εγώ, εγώ, δε βρισκόμουν ούτε στην αρχή ούτε στο τέλος —εάν υπήρχαν— αυτής της γραμμής, αλλά ταυτοχρόνως μακριά και απ' αυτήν την αρχή και απ' αυτό το τέλος, ακόμη κι από το κέντρο της μακριά, δε μου επέτρεψαν να πετάξω το βιβλίο στα σκουπίδια —όπου θα έβρισκε έναν σοφό προορισμό— μήτε στη φωτιά —πράξη που μου θύμισε την αυτοχειρία—, αλλά τουναντίον μ' έσπρωξαν, ενώ η αίσθηση μίας αστείρευτης μοναξιάς με κυρίευε, να στραφώ πάλι σ' αυτό, στο οποίο η γνωστή εικόνα, απαράλλαχτη, υπήρχε ακόμη, σε πείσμα της ανείπωτης ελπίδας μου να οφειλόταν η μέχρι τώρα υπόστασή της στην ταραγμένη μου φαντασία, και, με χέρι που πρόδιδε το φόβο και τη συγκίνησή μου, αλλά και με την ίδια σιγουριά με την οποία ένας συγγραφέας βουτά την πένα του στο οικείο του μελανοδοχείο, όταν η προσωπική του Μούσα τον επισκέπτεται, γύρισα τη σελίδα.

ιαβάσα, είδα, σκέφτηκα, ένωσα, έζησα, όλα μαζί, στην αγκαλιά του Χρόνου, μαζί. Ω, μία λέξη, αν και αποτελεί ένα σύμπαν, είναι ψεύτικη. Μήπως, όμως, επαγωγικά, δύο, τρεις, τέσσερις, περισσότερες λέξεις,

ανάρμοστα ή περίτεχνα βαλμένες σε μια σειρά, δε δημιουργούν τίποτε άλλο, τίποτε περισσότερο, από ένα τεράστιο σύμπαν, ένα τεράστιο φέμα; Μπορούμε να βρούμε την αλήθεια στις λέξεις; Το δίχως άλλο όχι. Αλλά ακούστε με και, αν θέλετε, πιστέψτε με.

Ρίχνοντας τη ματιά μου στη σελίδα, διάβασα, είδα εμπρός μου αυτό που διάβασα, άκουσα αυτό που είδα, έπιασα στα χέρια μου την πηγή των ήχων που άκουγα, στα ίδια χέρια όπου, επάνω τους, την ίδια στιγμή, ακουμπούσε το βιβλίο· είδα τη χώρα στην οποία εκτυλισσόταν η σκηνή, αλλά τα πόδια μου δεν πατούσαν στη γη σαν σ' οποιαδήποτε άλλη, γιατί εγώ ήμουν η χώρα — είδα τους άντρες και τις γυναίκες που την κατοικούσαν, αλλά δε στάθηκαν να τους μιλήσω, γιατί εγώ ήμουν οι άντρες και οι γυναίκες — αισθάνθηκα αποτροπιασμό για την πλοκή του βιβλίου, καθώς μία ανθρωποθυσία συντελούνταν μπροστά μου αμέσως μετά την ταυτόχρονη αυτοκτονία δύο νέων, αλλά παράλληλα και συμπάθεια, γιατί εγώ ήμουν η πλοκή.

Ξαφνιάστηκα και, με μία βίαιη κίνηση, πέταξα το ακατονόμαστο βιβλίο στο πάτωμα και, ταυτόχρονα, ρίχτηκα στο κενό, ουρλιάζοντας, μέσα από κάποια σχισμένη του σελίδα.

Γλώσσες

Τομαχιτίμπου σημαίνει «γρήγορος σαν τον άνεμο» ή «το παιδί του ανέμου» ή «ο πατέρας του ανέμου» ή «ο άνεμος», ανάλογα με το πώς θα το τονίσει κανείς. Μπορεί να σημαίνει, ακόμη, «χαρά της ζωής», «το πνεύμα του κεφαλιού», «μητέρα», «αδελφός», «Θεός», «θάνατος», «πουλί του πολέμου», δηλαδή βέλος, «υπηρέτης του θανάτου», δηλαδή χοράκι, καθώς επίσης και «πολεμιστής», «πατέρα του ολέθρου», «μεγάλη αρκούδα», «ελάφι», «βροχή», «φως», ανάλογα με την ώρα της ημέρας που θα ειπωθεί.

Άλλοι μελετητές-λαογράφοι λένε πως, όχι εξασκημένο το αυτί του πολιτισμένου ανθρώπου σε ινδιάνικες διαλέκτους, δε μπορεί να ξεχωρίσει τους παράξενους και σχεδόν πάντα μονοσύλλα-

βους ήχους που βγάζουν οι άγριοι, οι οποίοι ήχοι ανέρχονται, όπως υπολογίζουν, σε πάνω από 14.000.

Ομάδες, όμως, γλωσσολόγων, των οποίων οι απόψεις είναι σε αφάνταστο βαθμό αντίθετες με των προηγούμενων, υποστηρίζουν την πρώτη άποψη που αναφέραμε, επεκτείνοντάς την στο έπακρον. Στο συλλογικό τους δημοσιογραφικό όργανο, την επιθεώρηση «Ρέχβιεμ της Αμερικής — Οι ρίζες», στο 24ο τεύχος και στη σελίδα 41, διαβάζουμε:

Όλη η φιλολογία, καθώς και η, προφορική πάντα, ποίηση της φυλής, την οποία εμείς, αυθαίρετα και γενικά, ονομάζουμε Νάμπαχος, ενώ η ίδια αυτοκαλείται «Τομαχιτίμπου», στηρίζεται ή ακριβέστερα αποτελείται από αυτήν την ίδια, μοναδική, μαγική λέξη: «Τομαχιτίμπου». Η ακριβής της μετάφραση στη γλώσσα μας δε θα μπορέσει ποτέ να υπάρξει, διότι η έννοιά της, με το κύλισμα του χρόνου και τις συνεχόμενες ανακαλύψεις, γενικές σκέψεις, επινοήσεις και μεταφορές, τις οποίες συλλαμβάνουν οι Ινδιάνοι, προεκτείνεται στο άπειρο.

Αναμφισβήτητα, όμως, μπορεί να σκεφτεί κάποιος, η ύπαρξη και μόνον αυτής της πρωτοφανούς διαλέχτου αποτελεί ύψιστο κίνδυνο για την ανθρωπό-

τητα, τη διανόηση, αυτή την ίδια την ποίηση, ακόμη.

Όλες οι γνώσεις, όλες οι σελίδες των λεξικών, των εγκυκλοπαιδειών, των επιστημονικών συγγράμμάτων, καθώς επίσης τα έπη του Ομήρου, οι Σούτρες του Βούδα, τα Ρουμπαγιάτ, τα έργα του Πόε, αυτή η σελίδα (που μόνο της μέλημα είναι η πληροφόρηση, και έτσι πρέπει να διαβαστεί), όλα, επαναλαμβάνω, μπορούν να μεταφερθούν —και δε θέλω να σκέφτομαι τι θα γινόταν αν αυτή η φυλή ανακάλυπτε τον τροχό— στην πιο εγωιστική, πιο χλευαστική γλώσσα που εφευρέθηκε ποτέ από άνθρωπο, συμπυκνωμένα, πολτοποιημένα, καταρρακωμένα, σε μία και μόνη, παραδόξως πεντασύλλαβη, λέξη: «Τομαχιτίμπου». Που, στην προκειμένη περίπτωση, μεταφέρεται στα καθ' ημάς ως «Γλώσσα των Θεών».

Μολονότι οι αποδείξεις για την ύπαρξη αυτού του ιδιώματος είναι πολλές, έπειτα μάλιστα από τις γνωματεύσεις και τις επίσημες ανακοινώσεις των εξειδικευμένων επιστημόνων που συμμετείχαν σε *in situ* έρευνες στα Βραχώδη Όρη, τόπο διαμονής της φυλής Τομαχιτίμπου, δε μπορούμε, πιστεύω, να δείξουμε την ίδια ελαστικότητα στους ισχυρισμούς μερικών από αυτούς, οι οποίοι διατείνονται ότι στην ίδια περιοχή, και συγκεκριμένα

σ' ένα οροπέδιο τριάντα μίλια ΝΑ της κορυφής Εντγκιαλάπα, βρίσκονται οι σκηνές και τα πρωτόγονα πέτρινα οικήματα των «Εκδιωχθέντων», άλλοτε μελών της ίδιας φυλής, μα τώρα εξόριστων —και η Μητρόπολη φροντίζει τη συντήρησή τους ανανεώνοντας περιοδικά το ανθρώπινο δυναμικό τους—, μα εξόριστων για λόγους που δε μπορούν να γίνουν εύκολα αντιληπτοί.

Οι δυτικοί επιστήμονες ορκίζονται πως οι εν λόγω «Εκδιωχθέντες» —άγνωστο πώς, γιατί και από πότε— αδυνατούν να προφέρουν ξανά μία λέξη. Το γλωσσικό τους ιδίωμα —αν είναι δυνατόν να χαρακτηριστεί έτσι— δε θα μπορούσε, επιμένουν οι γλωσσολόγοι μας, να κλειστεί σε κάποιο λεξικό, διότι οι ολιγάριθμοι αυτοί Ινδιάνοι σκαρφίζονται συνεχώς καινούργιες λέξεις για να υποδηλώσουν κάτι —ένα αντικείμενο, μία έννοια, ακόμη και τα ονόματά τους—, ενώ, παράλληλα, οι ήδη ρηθέντες όροι καθίστανται αυτόχρημα, για τους «Εκδιωχθέντες», άχρηστοι, ανεπαρκείς και καταραμένοι. Μα όλα αυτά είναι υπερβολές. Θα μπορούσαν, τουλάχιστον, να κρατήσουν τα βοηθητικά ρήματα.

Αυτό ήταν όλο.

Οι ιστορίες αυτές (πλην μίας ή δύο) γράφτηκαν απνευστί μέσα σε δέκα ημέρες τού '87 όταν μού ζητήθηκε ένα βιβλίο διηγημάτων από τις εκδόσεις «Ροές» για τη σειρά Ελληνικής Λογοτεχνίας που τότε ετοιμάζαν. Μια πολύ παράξενη αρχή για κάποιον που θεωρείτο πεζογράφος χωρίς να έχει γράψει σχεδόν το παραμικρό (εξαίρεση η «Σείρια», που γράφτηκε στο Στρατό και πρωτοδημοσιεύτηκε στο Δέντρο). Για το εξώφυλλο είχα επιλέξει μια Πιετά τού Όσκαρ Κοχόσκα. Ένα μέρος από τα αντίτυπα εκείνης της έκδοσης οδηγήθηκε στην πολτοποίηση μέσα στην επόμενη δεκαετία. Στην παρούσα έκδοση τα κείμενα δεν υπέστησαν καμία ουσιαστική αλλαγή ή επιμέλεια. — Κ. Α.

